

JIHOČESKÁ UNIVERZITA v ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA

**Činnost složek integrovaného záchranného systému při podezření na
možný teroristický útok za použití biologických agens a toxinů**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor:

Soňa Maistryszinová

Vedoucí bakalářské práce:

Jan Hrbek, Ing.

Datum odevzdání práce: 16. května 2007

ABSTRACT

The Units integrated rescue system activity during suspected a possible terrorist attack using biological arms and toxins.

The possible use of biological weapons has become a reality. In the face of the character and the organizational transformation of the phenomenon of terrorism and the incidents related to terrorist attacks today, the interest of specialists, politicians, general public and of course also mass media in the threat of bioterrorism and the possibility of misuse of mass destruction weapons is getting stronger. A biological attack means an intentional use of vital microorganisms or their toxic products to cause a disease and death in people, animals and plants.

This is a very broad issue, that is why this work is focused especially on a short summary of main aspects of the problem, with emphasis on readiness of the integrated rescue system for extraordinary incident, eventually on a crisis situation, that could come as a consequence of the use of biological weapons.

The methods of a biological attack and its main characteristics.

The general public must be better informed about the possibilities of ultraterrorist attacks and must be prepared for the possible reaction in case of these attacks. Growing awareness would probably significantly contribute to the elimination of losses in the case of use of these biological weapons by terrorists. It is necessary to focus on the citizens' preparation regarding existing threats of terrorist attacks, inform them how to identify symptoms of attacks with weapons of mass destruction and how to adequately protect ourselves against them. A rank of proceedings exists for the protection of citizens, such as sufficient amount of protective masks, means for decontamination, a complete programme for mass vaccination, a broader and deeper planning of processes for extraordinary situations, as well as information about emergency escape shelters etc..

Prohlášení:

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 16. května 2007.

Soňa Maistryszinová

Děkuji svému vedoucímu práce Ing. Janu Hrbkovi za odborné připomínky a náměty, které mi pomohly k vypracování této práce.

OBSAH

ÚVOD	7
1 SOUČASNÝ STAV	9
1.1. Hlavní mezníky vývoje globálního systému pro boj s organizovaným zločinem .	9
1.2 Mezinárodní konvence o terorismu	9
1.3 Terorismus.....	11
1.4 Nová dimenze terorismu	12
1.5 Zbraně hromadného ničení a terorismus	13
1.6 Typ útoku	15
2 BIOLOGICKÉ ZBRANĚ	16
2.1. Přehled možných biologických zbraní	17
2.1.1 Antrax	18
2.1.2 Botulismus	20
2.1.2 Mor	20
2.1.3 Pravé neštovice	22
2.1.5 Skvrnitý tyfus	23
2.1.6 Ebola	23
3 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM	24
3.1 Vymezení pojmů	24
3.2 Co je to integrovaný záchranný systém	25
3.3 Důvod vzniku IZS	26
3.4 Úrovně IZS a jeho koordinační orgány	26
3.5 Složky IZS	27
3.6 Začleňování ostatních složek do IZS	28
3.7 Činnost složek IZS při podezření na nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů	29
3.7.1. Úvod	29
3.7.2 Vymezení pojmů	30
3.7.3 Přesnější vymezení mimořádné události a této typové činnosti	31

3.7.4	Charakter mimořádné události	33
3.7.5	Velitel zásahu	34
3.7.6	Doporučený stupeň poplachu IZS	38
3.7.7	Časové vymezení společného zásahu řešeného podle této typové činnosti	38
3.7.8	Síly a prostředky složek IZS	39
3.7.9	Komunikace s veřejností a sdělovacími prostředky	40
4	CÍL PRÁCE A HYPOTÉZA	43
5	METODIKA	43
6	VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	45
7	DISKUZE	56
8	ZÁVĚR	59
9	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	61
10	KLÍČOVÁ SLOVA	63
11	PŘÍLOHY	64

ÚVOD

Naděje, které se po rozpadu bipolárně rozděleného světa a ukončení období „studené války“ v 90. letech minulého století vkládaly do představy o odstranění hrozeb a z nich plynoucích rizik, představy o éře všeobecného míru, jako základního předpokladu existence bezpečného prostředí pro všechny národy, se naplnily jen částečně. Namísto epochy míru svádí společnost boj s množstvím nových hrozeb a ohrožení nejrůznějších charakterů, s novými nebezpečími, riziky a výzvami.

Existuje řada hrozeb menšího rozsahu než možnost vzniku světové války za použití zbraní hromadného ničení, avšak o to víc jsou aktuální a nebezpečné. Mezi nejvýznamnější hrozby dnes patří terorismus, organizované aktivity mezinárodního zločinu, rozsáhlé migrační vlny z oblastí postižených sociálními konflikty a dezertifikací kulturních ploch, migrace spojená s pácháním trestné činnosti migrantů, vznik a šíření nebezpečných epidemií, narušení či zneužití standardních mezinárodních ekonomických vztahů, ohrožení počítačových sítí a informačních systémů, násilné akce subjektů cizí moci proti osobám, majetku, či jiným chráněným zájmům společnosti, ohrožení základních hodnot demokracie a svobody takového rozsahu a charakteru, jež ohrožuje bezpečnost mezinárodního prostředí, ale i velké havárie, živelní pohromy a přírodní katastrofy. Celosvětovou hrozbou jsou i projevy extremismu, rasismu, antisemitismu, neonacismu a dalších nebezpečných ideologií.

Tyto hrozby jsou nebezpečné nejen svou podstatou, nýbrž i z hlediska „globalizace“, v jejímž důsledku se naše planeta zmenšila na velikost, která umožňuje v reálném čase sledovat běh událostí současně probíhajících na různých koncích světa, kdy čas a vzdálenost již nehrají podstatnou roli. Více než dříve je žádoucí se těmito hrozbami zabývat, vyspecifikovat ty z nich, které budou společnost ohrožovat nejvíce a nejčastěji, poznat jejich podstatu a charakteristické vlastnosti a tím vytvořit předpoklady k přijetí účinných opatření ke snížení jejich velikosti nebo k jejich celkové eliminaci.

Cílem této práce je zjištění připravenosti složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu.

Terorismus, společenský jev, tak často citovaný ve sdělovacích prostředcích, projevech politiků a diplomatů, příslušníků bezpečnostních složek, ozbrojených sil, ale i běžném životě, obchází svět a stal se jeho novým strašidlem. Přímou či nepřímou zasahuje do života jednotlivců, států a národů. Vyznačuje se obrovskou dynamikou, která bezprostředně hrozí s politickým vývojem ve světě, rozvojem nových technologií i obecného lidského poznání. Právě v jejich důsledku se pro jednotlivce i zájmové skupiny zvýšily možnosti přístupu k prostředkům, kterými lze ohrožovat a vydírat okolní svět. Vlastníci těchto prostředků jsou často v pokušení použít je v případech, kdy jejich politický nebo ekonomický vliv nestačí k realizaci žádoucích cílů. Aby bylo možné se tomuto jevu účinně bránit a předcházet jeho důsledkům je nutné znát jeho podstatu, ideologii, taktiku a technické principy.

Se začleněním České republiky do struktur aliance NATO, Evropské unie a dalších mezinárodních organizací hrozí i nástup akcí politicky motivovaných skupin, které dosud na našem území teroristickou činností neprováděly.

Poslední události, ke kterým ve světě došlo a stále dochází, ukazují, že před teroristickými útoky je nutné se neustále chránit pomocí všech dostupných prostředků a opatření.

1 SOUČASNÝ STAV

1.1 Hlavní mezníky vývoje globálního systému pro boj s organizovaným zločinem

Hlavní mezníky vývoje globálního systému pro boj s organizovaným zločinem a terorismem jako jeho nejbrutálnější formou, který můžeme datovat již od počátku dvacátého století, můžeme znázornit krátce takto:

1909 - Opiová komise Šanghaj

1912 - Prvá opiová dohoda

1946 - Ustavení Komise OSN o narkotikách

1955 - Kongres OSN o prevenci zločinu

1961 - Úmluva o narkotikách

1968 - Ustavení Mezinárodního sboru pro kontrolu narkotik

1971 - Úmluva o psychotropních látkách

1979 - Orgány OSN pro narkotika se stěhují z Ženevy do Vídně

1979 - Orgány OSN pro prevenci zločinu se stěhují z New Yorku do Vídně

1987 - OSN přijímá Program proti zneužívání drog

1988 - Úmluva proti ilegálnímu obchodu s narkotiky a psychotropními látkami

1990 - Valné shromáždění OSN přijímá Globální protidrogový program

1991 - Ustavení Mezinárodního protidrogového kontrolního programu (UNDCP)

1997 - Ustavení Centra OSN pro prevenci mezinárodního zločinu (CICP) ve Vídni

1999 - Ustavení Odboru pro prevenci terorismu (TPB) jako součásti CICP

2000 - Mezinárodní úmluva proti nadnárodnímu organizovanému zločinu

2001 - Ustavení Protiteroristického výboru OSN (CTC) při Radě bezpečnosti OSN

2006 - Mezinárodní úmluva o potlačování činů jaderného terorismu ⁽¹⁾

1.2 Mezinárodní konvence o terorismu

Velká část mezinárodních konvencí o terorismu se vztahuje k únosům a sabotážím letadel. Ostatní konvence jsou spojeny s ochranou diplomatů, braním rukojmích a dalšími teroristickými činy.

Mezi nejvýznamnější konvence patří:

Chicagská konference z roku 1944 – tato stanoví, že letadlo má národnost země, ve které je registrováno. Na základě tohoto může dle běžných zásad vlajkový stát letadla použít své trestní právo na činy, ke kterým došlo na palubě letadla. Toto jednání může postihnout dle svého trestního práva i stát, na jehož území nebo nad ním k jednání dojde.

Konvence o zločinech a jiných činech spáchaných na palubě letadla, 1963 – tato odsuzuje vzdušné pirátství a zaručuje vrácení kontroly nad letadlem jeho veliteli, pokračování v cestě pro cestující a vrácení letadla i nákladu zákonným majitelům.

Konvence proti nezákonnému převzetí letadel, 1970 – tato stanovuje trestnost případů, kdy se jakákoliv osoba na palubě letadla za použití síly nebo pod takovou pohrůzkou zmocní letadla nebo vlády nad ním, případně se o takový čin pokusí, popřípadě napomáhá jiné osobě takový čin provést.

Konvence na potlačení nezákonných skutků proti bezpečnosti civilního letectví, 1971 – tato má za cíl zejména odradit a zabránit sabotážím a násilným činům namířeným proti civilnímu letectví mimo únosy a nezákonné převzetí letadla. Týká se činů, které mohou poškodit letadlo nebo ohrozit jeho bezpečnost za letu, poškodit letecká nebo navigační a komunikační zařízení nebo vést k předávání nepravdivých informací ohrožujících bezpečnost letu.

Konvence o prevenci a trestání teroristických činů majících podobu zločinů proti osobám a souvisejícího vydírání s mezinárodním významem, 1976 – tato konvence přijatá Spojenými státy americkými a několika zeměmi Latinské Ameriky aplikuje princip univerzální jurisdikce na některé teroristické činy, jako jsou útoky na život a tělesnou integritu diplomatického sboru, únosy a útoky proti veřejnosti všeobecně.

Konvence o prevenci a potírání zločinů proti mezinárodně chráněným osobám, 1973 – tato odsuzuje útoky proti diplomatům a jiným mezinárodně chráněným osobám a stvrzuje následnou odpovědnost státu za ochranu členů diplomatického sboru.

Mezinárodní konvence proti braní rukojmích, 1979 – odsuzuje braní rukojmích jako zločin a zavazuje signatářské státy, aby trestně stíhaly všechny tyto zločiny spáchané na jejich území.

Konvence o fyzické ochraně jaderného materiálu, 1980 – stanoví odpovědnost vlád za ochranu a evidenci komerčních i vojensky použitelných jaderných materiálů. Týká se nezákonného zajišťování, vlastnictví, užívání, změn, likvidace, zcizení či podvodného získání jaderných materiálů. Dále předepisuje opatření na ochranu mezinárodní přepravy jaderných materiálů.

Konvence pro potírání nezákonných skutků proti bezpečnosti námořní plavby, 1988 – potvrzuje odpovědnost vlád za potírání nezákonných činů namířených proti mezinárodní plavbě a námořním systémům.

Konvence o označování plastických trhavin za účelem jejich detekce, 1991 – stanoví protokoly pro přidávání stopových prvků do plastických výbušnin za účelem detekce výbušných materiálů.

Tyto konvence se snaží, třebaže nejsou takto definovány o potírání mezinárodního terorismu stanovením rámce pro mezinárodní spolupráci mezi zeměmi. Klíčovou vlastností těchto konvencí je, že pro ratifikující národy stanoví jasnou povinnost zadržet usvědčeného zločince na svém území a buďto jej vydat nebo předat případ vlastním soudním orgánům.⁽²⁾

1.3 Terorismus

K prevenci terorismu a účinnému boji proti němu je nutné zejména terorismus správně definovat. Vzhledem k tomu, že pojem terorismus je velmi rozsáhlý, zejména tím, že se týká celého spektra společnosti, bude se při vymezování pojmu tato definice lišit podle oblastí, ve které bude tento pojem používán (právníci, policisté, armáda, sociologové, psychologové, psychiatři, psychologové apod.), stejně jako přístupy k prevenci, boji i odstraňování následků tohoto protispolečenského jevu.

Pro termín terorismus bylo navrženo více než sto různých pojmů, ale dosud nebyla přijata univerzální definice.

Teroristické metody se vyznačují vysokou společenskou nebezpečností, brutalitou a bezohledností. Jejich výběr a použití je předem vypočten a podmíněn snahou o vyvolání maximálního možného psychologického efektu. Násilí používané teroristy není důsledkem okolností, ale je předem kalkulováno tak, aby vyvolalo pocit

strachu a ohrožení u co nejširšího okruhu lidí. Při vytvoření následného společenského napětí, frustrace a deprivace lze poměrně snadno uskutečnit psychologické operace a manipulace k dosažení vytčených cílů.

Terorismus je považován také za mimořádně ostrou formu psychologického boje, jehož následky se v moderní informační společnosti zesilují tlakem médií. Ta pak, mnohdy, byť nechtěně napomáhají psychologickým tlakům teroristů.⁽³⁾

1.4 Nová dimenze terorismu

Dnešní podoba terorismu je výrazně odlišná. K tradičním separatistickým a ideologickým uskupením se přidalo velké množství rozmanitých skupin s mnohem méně srozumitelnou ideologií a motivací. Tyto nové teroristické organizace mají většinou amorfnní náboženské nebo spasitelské cíle. Organizace těchto skupin postrádá větší kohezi a řídicí struktury i členství jsou více difusní. Typickým příkladem činnosti těchto skupin byly bombové útoky proti americkým ambasádám v Keni a Tanzanii. Podobné násilné akty výše zmíněných tradičních skupin vždy doprovázely nějaké reálné požadavky a podrobná zdůvodnění provedených útoků. U nového terorismu tyto doprovodné aspekty zcela chybí a jedinou vysvětlující informací jsou například vágní prohlášení o nutnosti obrany muslimských poutních míst.

Je obtížné odhadnout sílu a členskou základnu těchto nových teroristických skupin. Rozdíly jsou velmi zřetelné, protože zde můžeme nalézt mnohatisícové a dobře financované skupiny operující po celém světě, zároveň s téměř rodinnými náboženskými sektami, které mají velmi omezené lidské i ekonomické zdroje. Charakteristickým rysem pro nový terorismus je vzrůstající počet obětí. Tento trend lze statisticky doložit již v první polovině devadesátých let, kdy klesal celkový počet teroristických útoků, ale zároveň narůstalo procento útoků se smrtelnými následky.

Vezmeme-li tedy jako fakt stoupající intenzitu teroristických činů, nabízí se logicky otázka, zda tyto nové skupiny budou usilovat o získání zbraní hromadného ničení a zda budou opravdu odhodlány je použít. U tradičních teroristických skupin bylo toto nebezpečí velmi nízké. Skupinám šlo především o publicitu a velké ztráty na životech by proti teroristům obrátily veřejné mínění a navíc by taková akce nutně

vyvolala masivní odvetu ze strany státní moci. Tyto námitky však již pro dnešní teroristy nemusí být relevantní. Přelomem se stal útok japonské sekty Óm šinrikjó v tokijském metru v roce 1995, při kterém po útoku sarinem zahynulo 12 lidí a přes 5000 bylo raněno. Tímto útokem se dříve fiktivní hrozba stala realitou, se kterou státy musí ve své obranné politice počítat.⁽⁴⁾

1.5 Zbraně hromadného ničení a terorismus

Zbraně hromadného ničení byly ústředním tématem zahraniční politiky velmocí po většinu dvacátého století. Po skončení studené války získala tato oblast zcela novou dimenzi. Vedle jaderných zbraní se stále více zviditelňují biologické a chemické zbraně. Z toho vyplývá, že se snížilo riziko kompletního vyhlazení, ale zvýšilo se nebezpečí použití malého množství vysoce ničivých zbraní, které by způsobily masové ztráty. Státy tomuto vývoji nestačí přizpůsobovat svou obrannou strategii a i v této situaci se nejvíce spoléhají na logiku odstrašení, která ovšem na teroristické skupiny nebude mít vliv. Zbraně hromadného ničení se tak staly tzv. „asymmetric warfare“, tedy prostředky slabých států a nestátních aktérů proti velmocím i proti jediné supervelmoci.

Obecně mezi zbraně hromadného ničení řadíme jaderné, chemické a biologické zbraně. Jaderné zbraně jsou dosud mimo technologické možnosti většiny států a tím i mimo možnosti teroristických skupin. Jejich výzkum a výroba jsou příliš složité a extrémně nákladné. Pro terorismus se tak tento typ zbraní příliš nehodí, přesto však je tato problematika předmětem pozornosti odborníků i politiků, vzhledem k určitým obavám z šíření technologií i kompletních zbraňových systémů z území bývalého Sovětského Svazu.

Chemické a biologické zbraně představují pro teroristy mnohem výhodnější perspektivu. Tento problém byl oficiálními místy poněkud opomíjen a pozornosti se mu dostalo až počátkem devadesátých let. Paradoxně se o biologických zbraních mluvilo nejméně, přestože z hlediska použití teroristy představují potencionálně největší hrozbu. Chemické zbraně totiž jsou sice relativně jednoduše dosažitelné, ale jejich účinek je okamžitý a krátký. Možnost způsobit velký počet civilních obětí je tak omezena, protože útok těmito zbraněmi je logisticky i operačně velmi obtížný. V roce 1993

nechala americká vláda vypracovat studii, která porovnávala následky útoku chemickými a biologickými zbraněmi na oblast Washingtonu. Studie jednoznačně dokazovala větší nebezpečnost biologických zbraní, protože útok 100 kilogramy antraxu by mohl teoreticky usmrtit jeden až tři miliony lidí, což je 300krát více, než by způsobilo desetinásobné množství sarinu. Druhým příkladem je útok japonské sekty Óm širikjó v tokijském metru v roce 1995. Sekta plánovala koordinovaný útok na pěti trasách metra, při kterém měly přijít o život tisíce lidí. Útok se zdařil pouze v jednom případě a padlo mu za oběť dvanáct lidí, což není více, než při použití konvenčních zbraní.

Porovnáme-li tři typy zbraní hromadného ničení z hlediska nákladů, jsou biologické zbraně extrémně levné. Jedna z často citovaných analýz uvádí, že náklady na způsobení velkých civilních ztrát na ploše jednoho čtverečního kilometru se pohybují kolem 2000 dolarů u konvenčních zbraní, 800 dolarů u jaderných zbraní, 600 dolarů u chemických zbraní a pouze jednoho dolaru u biologických zbraní.

Největším rizikem je tedy bioterorismus, který ve většině aspektů odpovídá nárokům nových teroristických skupin. Vzhledem k faktu, že mezi státy které disponují biologickými zbraněmi, můžeme nalézt některé hlavní podporovatele terorismu (Irák, Irán, Libye, Severní Korea), bude velmi obtížné zastavit šíření těchto technologií. Dalším komplikujícím faktorem je i rychlý technický rozvoj biologických zbraní. Do roku 1985 disponovaly všechny státy přibližně stejnými druhy patogenů a toxinů a mohly tak produkovat i příslušné protilátky a vakcíny. Během minulé dekády však došlo k exponenciálnímu rozvoji, který je srovnatelný s fyzikálními objevy v letech 1940 – 1950. S trochou nadsázky se to, co se v biologii zdálo v roce 1980 nemožné, podařilo v roce 1990 a v roce 2000 kleslo na úroveň středoškolské biologie. Dnes již není obtížné identifikovat genetické vzorce virů jako je ebola, nebo přesně určit na jakém genetickém stupni antrax napadá lidské buňky.

Západní vojenští stratégové tak byli nuceni posílit obranu proti biologickým zbraním. To zahrnovalo vývoj protilátků, vakcinaci jednotek, skladování antibiotik, zlepšení ochranných obleků a masek a podporu vývoje detekčních přístrojů. Nikdo však

nenavrhl skutečný plán pro ochranu civilního obyvatelstva před následky bioteroristického útoku. Tento fakt lze dokázat na příkladu neštovic. Ty byly vymýceny po kampani WHO v roce 1977 a poslední oficiální vzorky jsou uloženy v laboratořích v Atlantě a na Sibiři. Nelze však vyloučit, že si některé státy tajně tyto kultury ponechaly a z tohoto důvodu není nereálný ani teroristický útok touto chorobou. Na celém světě však není více než osmdesát milionů dávek vakcíny (15, 4 milionu v USA, 500 000 u WHO v Nizozemí), část z tohoto množství ale již není použitelná, vzhledem ke špatně zvolené skladovací technologii. Vezmeme-li v úvahu 30 procentní mortalitu neštovic, při nejhorším scénáři by tato choroba dnes mohla zahubit přes dvě miliardy lidí.⁽⁵⁾

1.6 Typ útoku

Obecně lze rozlišit čtyři typy útoků, které by teroristé mohli s biologickými zbraněmi podniknout. Prvním typem je nakažení oběti toxinem nebo patogenem, které do těla budou vpraveny injekcí. Tento typ se týká pouze jednotlivých obětí a proto není předmětem tohoto článku.

Druhým typem je kontaminace vody nebo jídla. Při pečlivém plánování a efektivním využití biologických zbraní se mohou oběti takového útoku pohybovat v řádu stovek. Útok tohoto typu je v krátkém časovém horizontu nejvíce pravděpodobný. Nejznámější případ tohoto druhu se stal v roce 1984, kdy Rajneesheeova sekta v Oregonu použila v několika jídelnách salmonelózu s cílem narušit průběh místních voleb. Počet postižených přesáhl 750. Útoky tohoto druhu nejsou technicky ani logisticky obtížné, ale jejich následky mohou být efektivně a rychle omezeny, vzhledem k možnosti přesné lokace zdroje nákazy.

Třetím typem je útok na cílovou oblast aerosolovými částicemi, které budou obsahovat příslušné patogeny nebo toxiny. Tento typ je sice nejvíce účinný, ale zároveň představuje největší technologické komplikace. Bojová látka by musela být určena pro aerosolový rozptyl a částice by musely mít optimální velikost a odolnost vůči environmentálnímu působení. Navíc je takový útok zcela závislý na meteorologických podmínkách. Pro většinu teroristických skupin je vývoj patogenu nebo toxinu vhodného

pro vzdušný rozptyl mimo jejich technické možnosti. Ilustrativním příkladem je opět útok japonské sekty Óm šinrikjó v tokijském metru v roce 1993, kdy se příslušníci sekty pokusili zaútočit použitím antraxu. Sektě se ale nepodařilo kultivovat dostatečně virulentní kmen antraxu a nepoužila vhodné disperzní zařízení, takže se útok obešel bez obětí na životech. Poněkud slabý výsledek za třicet milionů dolarů, které sektu stál vývoj biologických zbraní.

Čtvrtý typ útoku se svým charakterem podstatně odlišuje od předchozích, protože není zaměřen přímo proti civilním nebo vojenským osobám. Někteří odborníci však varují, že tato forma terorismu může být mnohem závažnější než přímé útoky. Tento typ možného útoku předpokládá užití biologických zbraní vyvinutých proti zvířatům nebo rostlinám. Útok takového druhu vedený například proti pšeničným nebo rýžovým polím by mohl mít za následek hladomor, kterému podlehnou až miliony lidí. Proti podobnému úderu nejsou imunní ani ekonomicky nejvyspělejší země, kde by došlo k citelným hospodářským ztrátám. Pokusy o podobné útoky nejsou v dějinách nijak výjimečné, připomeňme například německý plán z roku 1944 zničit britská bramborová pole za pomoci plísní a mandelínek. Na západní polokouli by použití biologických zbraní proti zemědělským plodinám mohlo být velmi úspěšné, vzhledem k relativně úzkému sortimentu odrůd. Na druhou stranu je toto riziko sníženo poměrně důslednou kontrolou kvality zemědělské produkce, která by přispěla k rychlému zastavení šířící se choroby. Tento typ biologických zbraní mnohem více spadá do kategorie „asymmetric warfare“, tedy možností států jak zasáhnout silnější protivníky. Použití teroristy nemůže být vyloučeno, nicméně tato zbraň dosud mezi jejich prostředky nepatří.⁽⁶⁾

2 BIOLOGICKÉ ZBRANĚ

Biologické zbraně jsou svojí rozmanitostí, ve srovnání s ostatními zbraněmi, jedinečné. Řada původců může být použita jako biologická zbraň a každý může mít naprosto odlišný efekt. Tyto rozdíly jsou dány rozličnou výbavou jednotlivých původců: nakažlivostí, inkubační dobou, délkou přežívání v zevním prostředí, dávkou potřebnou k infikování jedince a průběhem a závažností vyvolané choroby.⁽⁷⁾

Biologická válka není historicky nijak neobvyklá. Již v šestém století před naším letopočtem nechal athénský vůdce Solón otrávit nepřátelské studny při obléhání Krissy. První známé použití biologických zbraní v klasickém smyslu se odehrálo v roce 1346, kdy při obléhání města Kaffa byly přes hradby vrhány mrtvá těla infikovaná morem. Podobným způsobem útočili Rusové ve válce proti Švédům v osmnáctém století. Na americkém kontinentu užívali biologické zbraně Britové, kteří zásobovali nepřítele pokrývkami infikovanými neštovicemi. Skutečný vědecký výzkum biologických zbraní začal až v devatenáctém století po objevech, které učinili vědci jako Koch, Pasteur a Lister. Během druhé světové války se v tomto směru nejvíce angažovali Japonci, ale existují náznaky, že některé biologické zbraně použili i Sověti proti Němcům v bitvě u Stalingradu. V průběhu studené války pak většina velmocí prováděla výzkum a vývoj v této oblasti.⁽⁸⁾

2.1 Přehled možných biologických zbraní

Biologické prvky, které lze využívat pro výrobu biologických zbraní jsou následující:

Bakterie – jednobuněčné organismy způsobující choroby jako antrax, mor nebo tularemie. Jednotlivé typy bakterií se velmi liší v mortalitě a nakažlivosti. Většinou lze čelit pomocí antibiotik, ale lze vyselektovat i kmeny odolné vůči této léčbě. Bakterie mohou být pěstovány uměle.

Viry – nejjednodušší biologické organismy, které parazitují na živých buňkách, ve kterých se replikují. Viry jsou původci chorob, které nelze léčit antibiotiky, k dispozici jsou pouze antivirové léky s velmi omezenou efektivitou. Mezi chorobami způsobenými viry jsou neštovice, ebola nebo venezuelská encefalitida.

Rickettsie – mají bakteriální strukturu a formu, ale stejně jako viry jsou intracelulárními parazity, kteří potřebují živou hostitelskou buňku k replikaci. Lze je léčit širokospektrálními antibiotiky. Tyto

organismy mohou způsobit tyfus, Q-horečku nebo Rocky Mountain horečku.

Plísně – v přírodě se vyskytují ve velkém množství, ale pouze málo z nich je využitelných proti lidem ve formě biologických zbraní. Přesto se objevují dohady o použití tohoto typu Sověty v Afghánistánu. Mnoho druhů plísní může být využito proti zemědělským plodinám.

Chlamydie – tzv. velké viry, které tvoří přechod mezi viry a rickettsiemi, jsou také intracelulárními parazity neschopnými vlastního pohybu. Lze proti nim užívat antibiotika. Mohou způsobit trachom nebo psitakózu.

Toxiny – jsou neživé produkty mikroorganismů, rostlin nebo živých organismů. Mohou být vyrobeny i synteticky. Mohou zasáhnout pouze osobu, která byla přímo vystavena příslušnému toxinu, nemohou tedy vyvolat nakažlivou chorobu. Vzhledem k faktu, že se nejedná o živé organismy, jejich výroba je časově náročnější než u ostatních typů biologických zbraní. Lze je léčit příslušnými antiséry.

2.1.1 Antrax

Původcem je bakterie *Bacillus anthracis*, která byla objevena v roce 1876 Robertem Kochem.

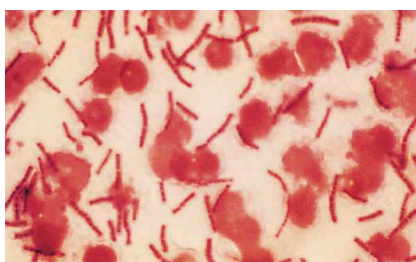
Antrax (česky sněť slezinná nebo uhlák) je onemocnění, které způsobuje bacil nazývaný *Bacillus anthracis*. Slovo *anthracis* je řecké a označuje uhlí, neboť tento bacil způsobuje černé, uhlí podobné strupy, nebo kožní příškvary. Onemocnění je infekční a získává se kontaktem s nakaženým zvířetem, nebo kontaminovaným zvířetem, nebo úmyslným rozšířením spor při použití biologických zbraní.

Při rozprášení 50 kg antraxu z letadla se při příznivých meteorologických a povětrnostních podmínkách vytvoří oblak aerosolu, který postihne území v délce 20 km po větru. Aerosolový mrak je bezbarvý, bez zápachu a neviditelný. Neexistuje žádný signální systém, kterým je tento aerosol detekovatelný. Lidé jsou postiženi

stejnou měrou, ať již se nalézají v obydlí nebo mimo. Prvou známkou teroristického útoku je tedy až výskyt onemocnění.

Největší zkušenost s infekcí antraxem učinilo Rusko při uvolnění aerosolu antraxu ve vojenském biologickém zařízení ve Sverdlovsku v roce 1979. Bylo zde popsáno 79 případů vdechnutí spor antraxu s rozvojem onemocnění. Z těchto 79 lidí 68 zemřelo.⁽⁹⁾

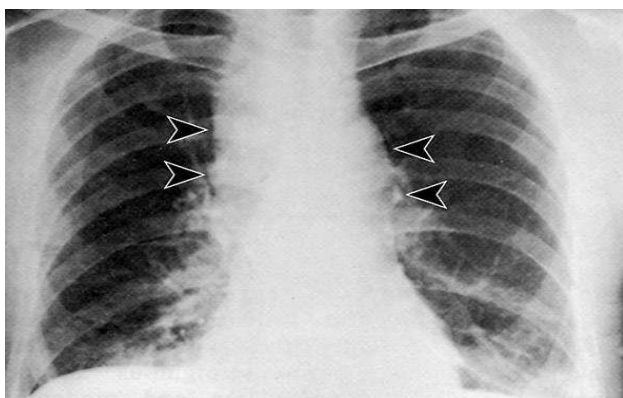
Obrázek 1 - Antrax pod mikroskopem⁽¹⁰⁾

Obrázek 2 - Kožní forma antraxu⁽¹¹⁾

Obrázek 3 - RTG nález plicní formy antraxu⁽¹²⁾

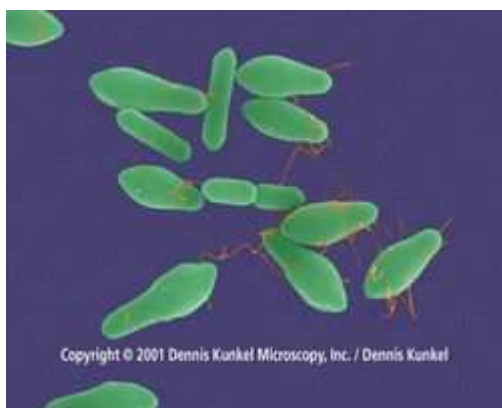
2.1.2 Botulismus

Původcem je anaerobní bakterie *Clostridium botulinum* a její toxin botulotoxin. Požitím toxinu v potravě dojde k ochrnutí svalstva (toxin se váže a následně ničí nervosvalovou ploténku) po inkubační době asi 6 - 36 hodin, je nebezpečí ochrnutí dýchacích svalů. Může být infikováno více osob ze stejného zdroje. Mezilidský přenos není. Typicky nejdříve ochrnou okohybné svaly (pokles víček, dvojitě vidění) a pak postupuje obrna distálně. Existuje i terapeutické použití botulotoxinu, je tedy možné jej získat z oficiálních komerčních zdrojů.⁽¹³⁾

Botulotoxin

- Smrtelná dávka pro člověka je 0,1 ng/kg živé váhy.
- Na "vyhubení" lidstva jako živočišného druhu, jež dnes čítá zhruba 5.7 miliardy jedinců, by stačilo pouhých 39 g botulotoxinu!!
- Botulotoxin je 800 milionkrát účinnější než kyanid, 400 milionkrát účinnější než arsenik a 100 milionkrát účinnější než jed z kobry.⁽¹⁴⁾

Obrázek 4 - *Clostridium botulinum*⁽¹⁵⁾

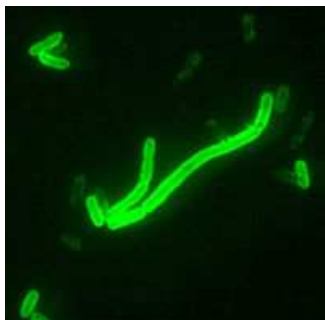

2.1.3 Mor

Původcem onemocnění je gramnegativní tyčinkovitá bakterie *Yersinia pestis*. Onemocnění má dvě formy: a) plicní (té se říká *černá smrt*)
b) bubonická (*dýmějový mor*).

Přenašečem onemocnění je nejčastěji blecha.

Obrázek 5 - *Yersinia pestis*⁽¹⁶⁾

Bubonická, hlízová neboli dýmějová forma (*Pestis bubonica*) je charakterizovaná náhle vzniklou vysokou horečkou, zimnicí a bolestmi hlavy a vzniká přímo po kousnutí infikovanou blechou. Během několika hodin je patrný bolestivý otok lymfatických uzlin obvykle v tříslech (90 %), podpaží nebo na krku. Bubo (hlíza, dýměj, ganglion) je oválné, vyvýšené s otokem (1-10 cm), silně bolestivé a obsahuje velké množství bakterií. Asi u čtvrtiny nemocných je bubonická forma provázena změnami kůže. Rozpad vnitřních orgánů a zvýšená krvácivost, jejímž výsledkem jsou někdy značně rozsáhlé defekty v zabarvení kůže, jsou spolu s bolestivě oteklými lymfatickými uzlinami typickými příznaky "černé smrti", jak byl mor v minulosti nazýván. Mnozí postižení krváceli z nosu a vykašlávali krev. Smrt zpravidla nastala během několika dní.

Septikemická neboli plicní forma (*Pestis pneumonica*) je provázena horečkou a sníženým krevním tlakem. V krvi dochází k masivnímu růstu bakterií. Plicní forma je velmi závažnou komplikací dýmějového moru, nebo se objevuje samostatně jako zápal plic po inhalaci morové bakterie. Tato forma je velmi nakažlivá s vysokou úmrtností. Projevuje se kašlem, bolestí na hrudi a vykašláváním krve z plic. Plicní forma neboli plicní mor se šíří kapénkovou infekcí, tedy podobně jako rýma, a je proto mnohem závažnější než dýmějová forma. Je jasné, že několik případů plicního moru může snadno vyvolat epidemii, a proto musí být postižení izolováni. Při neléčeném dýmějovém moru dosahuje úmrtnost kolem 60 %, kdežto úmrtnost při neléčeném plicním moru je téměř stoprocentní (99,8 %) a vede ke smrti během 4 dnů.

Tabulka 1 - Větší výskyt nemoci v posledních letech (Zdroj WHO)⁽¹⁷⁾

Kdy	kde	případy	úmrtí
2001 březen	<u>Zambie</u>	21	3
2002 únor	<u>Indie</u>	19	4
2002 květen	<u>Malawi</u>	71	??
2003 červen	<u>Alžírsko</u>	10	1
2005 březen	<u>Kongo</u>	130	57
2006 červen	<u>Kongo</u>	100	15

2.1.4 Pravé neštovice

Obrázek 6 – Variola⁽¹⁸⁾

Pravé neštovice, také černé neštovice, lat. Variola nebo Variola vera je prudce nakažlivé akutní onemocnění, způsobené virem z čeledi Poxviridae.

Jejich původce jako příčina epidemií byl vymýcen, možnost použití k bioterorismu, ale bohužel asi stále existuje, virus nebyl zničen z laboratoří. Očkování populací bylo již před lety zastaveno, takže většina lidí je dnes vnímavá. Virus je snadno přenosný mezilidským kontaktem.⁽¹⁹⁾

2.1.5 Skvrnitý tyfus

Skvrnitý tyfus způsobuje *Rickettsia prowazekii*. Rezervoarem je člověk, přenos se děje prostřednictvím vši šatní.

2.1.6 Ebola

Obrázek 7 - Ebola virus⁽²⁰⁾

Toto onemocnění dostalo název podle řeky Ebola v Demokratické republice Kongo, kde bylo poprvé popsáno v roce 1976 . Původcem onemocnění je virus Ebola, který patří mezi filoviry. Obecně je Ebola horečnaté onemocnění s rychlým začátkem. Inkubační doba je dva až 21 dnů. Onemocnění se projevuje bolestmi hlavy a svalů, únavou, faryngitidou, zvracením a průjmem. Později onemocnění napadá játra, ledviny, slezinu, mozek a míchu a srdce. V dalších dnech potom bolestí v hrudníku, šokem a následně smrtí. Onemocnění vykazuje vysokou smrtelnost 50 až 90% z počtu nakažených.

Je třeba zdůraznit, že přes výrazné pokroky na poli biologické vědy, které znamenají i podstatné zjednodušení výroby biologických zbraní, jsou náklady na jejich výzkum a produkci stále velmi vysoké, stejně jako nároky na kvalitu lidského personálu. Zvláště média mají v poslední době tendenci toto téma poněkud demonizovat a staví nás před nereálnou představu, že si téměř jakýkoliv člověk může v domácích podmínkách vyrobit smrtící biologické zbraně. Tyto prostředky zůstávají téměř výhradně v rukou států a v současné době jsou zcela mimo možnosti většiny teroristických organizací. Hlavním nebezpečím je tedy proliferace ze strany některých států.

3 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Jeho činnost je upravena zákonem číslo 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů

Tento zákon vymezuje integrovaný záchranný systém, stanoví složky integrovaného záchranného systému a jejich působnost, pokud tak nestanoví zvláštní právní předpis, působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení krizových stavů.

3.1 Vymezení pojmů

Integrovaný záchranný systém (dále jen „IZS“) - koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací,

Mimořádná událost - škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací,

Záchranné práce - činnost k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin,

Likvidační práce - činnosti k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí,

Ochrana obyvatelstva - plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku,

Zařízení civilní ochrany - součástí právnické osoby nebo obce určené k ochraně obyvatelstva; tvoří je zaměstnanci nebo jiné osoby na základě dohody a věcné prostředky,

Osobní pomoc - činnost nebo služba při provádění záchranných a likvidačních prací a při cvičení na výzvu velitele zásahu, hejtmana kraje nebo starosty obce; osobní pomocí se rozumí i pomoc poskytnutá dobrovolně bez výzvy, ale se souhlasem nebo s vědomím velitele zásahu, hejtmana kraje nebo starosty obce,

Věcná pomoc - poskytnutí věcných prostředků při provádění záchranných a likvidačních prací a při cvičení na výzvu velitele zásahu, hejtmana kraje nebo starosty obce; věcnou pomocí se rozumí i pomoc poskytnutá dobrovolně bez výzvy, ale se souhlasem nebo s vědomím velitele zásahu, hejtmana kraje nebo starosty obce.

3.2 Co je to integrovaný záchranný systém

IZS je systém pro koordinaci záchranných a likvidačních prací při vzniku mimořádných událostí.

IZS koordinuje záchranné a pohotovostní služby a sbory (hasiči, zdravotnická záchranná služba, pohotovostní komunální služby,...), bezpečnostní a ozbrojené sbory (Policie ČR, obecní policie, Armáda ČR,...) s územními popř. ústředními správními úřady.

Dále IZS využívá při záchranných a likvidačních pracích každého, kdo je tyto práce povinen, může, popřípadě chce tyto práce poskytnout.

Podstatou tohoto systému je spojení zdrojů jak materiálních, tak lidských či právních k provedení záchrany nebo likvidace při jejich vysoce účinném a hospodárném využití.

IZS je tedy založen na společné spolupráci. IZS tedy není organizací v podobě instituce, ale jen a především vyjádřením pravidel spolupráce (i když určité orgány, které zajišťují koordinaci má a mít musí).

3.3 Důvod vzniku IZS

IZS vznikl jako potřeba každodenní spolupráce hasičů, zdravotníků, policie a dalších složek při řešení mimořádných událostí (požárů, havárií, dopravních nehod, atd.). Vždy, když bylo nutné spolupracovat při řešení větší události, vždy byl zájem spolupracovat a využívat to, s kým se spolupracuje, pro dosažení rychlé a účinné záchrany nebo likvidace mimořádné události. Spolupráce na místě zásahu uvedených složek v nějaké formě existovala vždy. Avšak odlišná pracovní náplň i pravomoci jednotlivých složek zakládaly a zakládají nutnost určité koordinace postupů.

3.4 Úrovně IZS a jeho koordinační orgány

Problémy, které nastolil čas a především velké mimořádné události (jakými byly např. rozsáhlé povodně) se odrazily v potřebu koordinace společného zásahu na úrovni dispečinků nebo operačních středisek, v konečném důsledku je nutno při rozsáhlých mimořádných událostech koordinovat i z úrovně územních správních úřadů.

Z uvedených důvodů se v IZS dělí řízení dle povahy i kompetencí na úroveň:

- taktická - probíhá přímo na místě zásahu složek IZS,
- operační - probíhá mezi operačními středisky a dispečinky,
- strategická - probíhá na obcích s rozšířenou působností a krajských úřadech a na Ministerstvu vnitra.

Pokud se jedná o koordinační a integrační orgány v IZS v jednotlivých úrovních řízení, jsou jimi:

- velitel zásahu a štáb velitele zásahu v úrovni taktické,
- operační a informační středisko IZS v úrovni operační (ve spolupráci s operačními středisky složek integrovaného záchranného systému),
- přednosta obce s rozšířenou působností a krizový štáb obce s rozšířenou působností, krajský hejtman a krizový štáb kraje, Ministerstvo vnitra a krizový štáb MV, respektive ústřední krizový štáb v úrovni strategické.

Z jednotlivých pravomocí pro řízení záchranných prací i z odpovědnosti Ministerstva vnitra a územních orgánů státní správy za organizaci integrovaného záchranného systému vyplývá, že jde o státem budovaný systém.

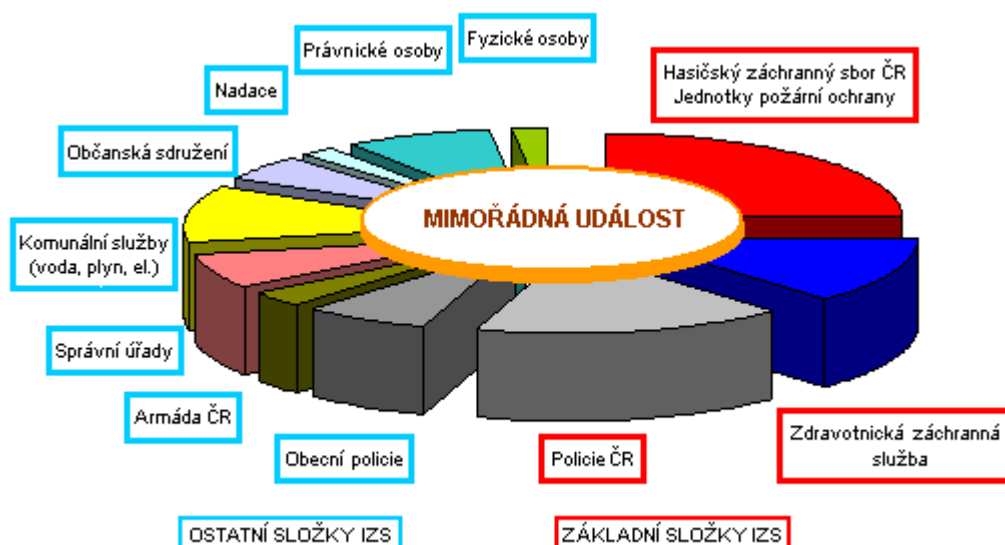
3.5 Složky IZS

Složky integrovaného záchranného systému se dělí na základní a ostatní.

Základními složkami IZS jsou Hasičský záchranný sbor ČR, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí okresu jednotkami požární ochrany, zdravotnická záchranná služba a Policie ČR.

Základní složky IZS zajišťují nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku mimořádné události, její vyhodnocení a neodkladný zásah v místě mimořádné události. Za tím účelem rozmisťují své síly a prostředky po celém území ČR.

Ostatními složkami IZS jsou vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím. Ostatní složky IZS poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání. V době krizových stavů se stávají ostatními složkami IZS také odborná zdravotnická zařízení na úrovni fakultních nemocnic pro poskytování specializované péče.

Graf 1 – Složky integrovaného záchranného systému⁽²¹⁾

3.6 Začleňování ostatních složek do IZS

Provádí se ve smyslu § 21 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů:

§ 21

Plánovaná pomoc na vyžádání

(1) Poskytování plánované pomoci na vyžádání se zahrnuje do poplachového plánu IZS; plánovanou pomocí na vyžádání se pro účely tohoto zákona rozumí předem písemně dohodnutý způsob poskytnutí pomoci ostatními složkami IZS obci s rozšířenou působností, krajskému úřadu, Ministerstvu vnitra nebo základním složkám IZS při provádění záchranných a likvidačních prací.⁽²²⁾

(2) Plánovanou pomoc na vyžádání jsou povinny poskytnout:

- a) ministerstva, územní správní úřady, orgány krajů a obcí v mezích své působnosti,
- b) právnické a fyzické osoby, které jsou vlastníkem nebo uživatelem stavby civilní ochrany nebo stavby dotčené požadavky civilní ochrany,
- c) zdravotnická zařízení,

- d) ostatní složky IZS uvedené v § 4 odst. 2,
- e) vojenské záchranné útvary,⁽²³⁾
- f) ostatní osoby, které se k tomu smluvně zavázaly.

(3) Plánovanou pomoc na vyžádání není povinen poskytnout ten, kdo by poskytnutím této pomoci vážně ohrozil plnění vlastních závažnějších úkolů stanovených podle zvláštních právních předpisů.⁽²⁴⁾

(4) Ostatní složky IZS jsou povinny při stanovení rozsahu plánované pomoci na vyžádání na základě žádosti operačního a informačního střediska IZS sdělit

- a) osoby pověřené pro zabezpečování pomoci a způsob jejich vyrozumění,
- b) síly a prostředky určené k poskytnutí pomoci,
- c) dobu potřebnou pro poskytnutí sil a prostředků v případě vyžádání pomoci.

3.7 Činnost složek IZS při podezření na nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů

Činnost složek IZS se řídí Typovou činností, která obsahuje postup složek IZS při záchranných a likvidačních pracích s ohledem na druh a charakter mimořádné události, v tomto případě:

STČ-05/IZS Typová činnost složek IZS při společném zásahu „Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů“.

3.7.1. Úvod

A. Typová činnost obsahuje postup složek IZS při záchranných a likvidačních pracích v případech oznámení o nálezů nebo v případech nálezů předmětu s podezřením na přítomnost vysoce rizikových nebo rizikových biologických agens (dále jen „B-agens“) nebo toxinů (dále jen „nález podezřelého předmětu“).

B. Typová činnost složek IZS při společném zásahu na B-agens nebo toxiny je zpracována v souladu se zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon

o IZS“) a v souladu s § 18 vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS, ve znění vyhlášky č. 429/2003 Sb. (dále jen „vyhláška o IZS“).

3.7.2 Vymezení pojmů

- A. Negativní účinek B-agens a toxinů na zdraví a životy lidí nemusí být okamžitý. Zpravidla se projevuje v delším časovém období.
- B. Pro účely typové činnosti se podle právního předpisu⁽²⁵⁾ rozumí:
- a) biologickým agens (bakterie, rickettsie, chlamydie, viry a mikroskopické houby) jakýkoliv organismus přírodní i modifikovaný, jehož záměrné použití může způsobit smrt, onemocnění anebo zneschopnění lidí a zvířat, nebo který může způsobit úhyn nebo poškození rostlin,
 - b) toxinem látka vzniklá z jakýchkoliv organismů včetně mikroorganismů, zvířat nebo rostlin, jakéhokoliv způsobu výroby, přírodní nebo modifikovaná, nebo látka chemicky syntetizovaná, která může způsobit smrt, nemoc nebo jinak ublížit lidem, zvířatům nebo rostlinám,
 - c) vysoce rizikovými biologickými agens a toxiny taková biologická agens a toxiny, která mají takové vlastnosti nebo schopnosti, že mohou být aplikována jako zbraň, a jejichž seznam je stanoven vyhláškou č. 474/2002 Sb., kterou se provádí zákon č. 281/2002 Sb., (dále jen „vyhláška č. 474/2002 Sb.“),
 - d) rizikovými biologickými agens a toxiny biologická agens a toxiny, se kterými je za určitých podmínek možné nakládat podle zákona č. 281/2002 Sb., a jejichž seznam je stanoven vyhláškou č. 474/2002 Sb.
- C. Vymezení dalších pojmů:
- a) potencionálně kontaminované osoby jsou osoby bez příslušných ochranných pracovních pomůcek, jež přišly do kontaktu s podezřelým předmětem, případně osoby, u kterých je podezření z kontaminace B-agens nebo toxiny u událostí vymezených touto typovou činností,⁽²⁶⁾
 - b) mimořádnou událostí se rozumí škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví,

majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací,

- c) zásahem IZS se rozumí koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací v místě nasazení složek IZS a v prostoru předpokládaných účinků mimořádné události.
 - d) operační a informační středisko IZS (dále jen „OPIS IZS“) je stálý orgán pro koordinaci složek IZS. OPIS IZS jsou operační střediska hasičského záchranného sboru kraje (dále jen „OPIS HZS kraje“) a operační a informační středisko generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen „OPIS MV-GŘ HZS ČR“). OPIS IZS zabezpečují v případě potřeby vyrozumění základních i ostatních složek IZS a vyrozumění státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků podle dokumentace IZS. OPIS IZS jsou oprávněna mimo jiné povolávat a nasazovat síly a prostředky HZS kraje a jednotek požární ochrany (dále jen „jednotky PO“), dalších složek IZS podle poplachového plánu IZS nebo podle požadavků velitele zásahu.
- D. Možné způsoby zneužití B-agens a toxinů:
- B-agens a toxiny lze použít formou:
- a) infekčního aerosolu,
 - b) kapaliny, kontaminované pitné vody,
 - c) kontaminovaných potravin a potravinových řetězců,
 - d) kontaminovaného vzduchu v uzavřených prostorech nebo jiných objektů vnějšího prostředí,
 - e) infikovaných přenašečů, tzv. vektorů (např. zvíře, hmyz).

3.7.3 Přesnější vymezení mimořádné události a této typové činnosti

- A. Tato typová činnost se vztahuje na druh události nálezů podezřelého předmětu, kdy na tento nález bude upozorněno oznámením na operační střediska základních složek IZS náhodnými svědky, samotnými původci útoku nebo bude nalezen podezřelý předmět.

- B. Příklady nálezu podezřelého předmětu: potencialně kontaminovaná zásilka standardních rozměrů, volně ložený předmět (obálka, balík apod.) v objektech veřejného významu (např. pošta, škola, nemocnice, obecní úřad), u něhož účel, umístění, původ, majitel nebo jiné okolnosti jeho výskytu nejsou známy, a jehož vnější forma nebo jeho obsah a celková situace na daném místě vzbuzují odůvodněnou obavu, že by se mohlo jednat o nález podezřelého předmětu.
- C. Tato typová činnost složek IZS se nevztahuje na případ, kdy:
- a) je B-agens nebo toxin nepozorovaně vypuštěn,
 - b) dojde ke sporadickému výskytu infekčních onemocnění (v tomto případě, kdy negativní účinky B-agens nebo toxinů budou rozpoznány teprve na základě hlášení lékařů orgánům ochrany veřejného zdraví z poznatků výkonu lékařské praxe, je situace řešena v rámci kompetencí orgánů ochrany veřejného zdraví) bez vzájemné epidemiologické souvislosti,
 - c) nastane epidemický výskyt běžných infekčních onemocnění,
 - d) proběhne sporadický výskyt vysoce nebezpečných importovaných nemocí,
 - e) existuje podezření na zneužití B-agens nebo toxinů na osobách, u nichž se již objevily klinické příznaky onemocnění,
 - f) dojde k šíření škodlivých mikroorganismů na rostlinách a v rostlinných produktech a k zavlečení nebezpečných nákaz nebo jejich nositelů u zvířat; problematikou ochrany před šířením škodlivých mikroorganismů na rostlinách a v rostlinných produktech a před možným zavlečením nebezpečných nákaz nebo jejich nositelů u zvířat a potravin živočišného původu se na území České republiky zabývá Státní rostlinolékařská správa, resp. Státní veterinární správa České republiky, které řídí Ministerstvo zemědělství.

3.7.4 Charakter mimořádné události

Byly aktivovány alespoň dvě složky IZS poté, co byl oznámen nález podezřelého předmětu na operační středisko základních složek IZS náhodnými svědky, samotnými původci útoku nebo byl nalezen podezřelý předmět.

Mimořádná událost je charakteristická tím, že:

A. složky IZS provádí činnosti s cílem:

- a) provést záchranné a likvidační práce, zejména odvrátit nebo omezit bezprostřední působení rizik vzniklých v případech událostí nálezů podezřelého předmětu,
- b) zabezpečit odvoz nálezů, příp. odebraného vzorku do specializovaného zařízení k identifikaci B-agens nebo toxinů,
- c) zabezpečit návaznost protiepidemických opatření na místě zásahu potenciálně kontaminovaných osob k zamezení šíření infekčních nemocí,

B. v rámci zahájení záchranných a likvidačních prací se postupuje podle obecných pravidel zásahu na nebezpečnou látku za použití nejvyššího stupně ochrany. Obecně je při podezření na přítomnost B-agens nebo toxinů nutné dodržet zásady omezení šíření kontaminace včetně možnosti rozšíření B-agens nebo toxinů složkami IZS. Prioritně je třeba zajistit ochranu zasahujících osob a vyloučit z některých činností složky IZS nebo osoby, které nemají odpovídající ochranné prostředky a nejsou schopny dodržet zásady zabránění šíření kontaminace,

C. je třeba zabezpečit návaznost protiepidemických opatření i pro osoby, které sice nepřišly do přímého kontaktu s podezřelým předmětem, ale nacházely se v bezprostřední blízkosti místa nálezů podezřelého předmětu,

D. souběžně se zásahem probíhá samostatné řízení o trestných činech prováděné orgány činnými v trestním řízení.

3.7.5 Velitel zásahu

- A. Velitelem zásahu je velitel jednotky PO, zpravidla příslušník Hasičského záchranného sboru ČR (dále jen „HZS ČR“), nebo příslušný funkcionář HZS ČR s právem přednostního velení poté, co se dostaví na místo zásahu. Převezme velení zásahu (pokud do té doby řídil součinnost složek IZS příslušník jiné složky IZS), upřesní stupeň poplachu IZS a síly a prostředky potřebné pro zásah, určí organizaci místa zásahu (členění místa zásahu podle rozsahu mimořádné události a potřeb koordinace záchranných a likvidačních prací), v případě složitějších podmínek zřídí štáb velitele zásahu. Velitel zásahu spolupracuje na místě zásahu zpravidla s následujícími subjekty:
- a) územně příslušným orgánem ochrany veřejného zdraví (dále jen „OOVZ“),
 - b) Policií České republiky (dále jen „PČR“); velitelem policejních opatření, který velí silám a prostředkům PČR na místě zásahu.
- B. Následně podle potřeby požádá o spolupráci další subjekty, povolané nebo vyslané na místo zásahu operačními středisky základních složek IZS nebo stálými službami. Bude to zejména:
- a) Státní ústav jaderné, chemické a biologické ochrany (dále jen „SÚJCHBO“),
 - b) zdravotnická záchranná služba (dále jen „ZZS“),
 - c) Armáda ČR,
 - d) specializované pracoviště Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu Služby kriminální policie a vyšetřování PČR,
 - e) příslušník územně příslušné správy kraje PČR vyškolený pro šetření mimořádných událostí s výskytem B-agens nebo toxinů,
 - f) další fyzické osoby nebo zástupci právnických osob potřebných k řešení mimořádné události.
- C. Velitel zásahu vymezuje prostor místa zásahu (místo nasazení složek IZS a prostor předpokládaných účinků), tzv. vnější zónu. Velikost vnější zóny v místě mimořádné

události stanovuje velitel zásahu podle konkrétní situace tak, aby složky IZS měly dostatečný nástupní prostor a týlový prostor pro svoji činnost a zamezila se přítomnost nežádoucích osob na místě zásahu.

- D. Velitel zásahu označí v místě zásahu některé prostory jako prostor s charakteristickým nebezpečím, tzv. nebezpečnou zónu. Velikost nebezpečné zóny stanovuje velitel zásahu podle konkrétní situace v místě zásahu. Doporučený poloměr nebezpečné zóny je minimálně 15 metrů ve volném prostoru.
- E. Souběžně se zásahem probíhá samostatné řízení o trestných činech prováděné orgány činnými v trestním řízení. Velitel zásahu složek IZS:
- a) musí vyhovět⁽²⁷⁾ dožádání orgánů činných v trestním řízení ve věci provedení úkonů v přípravném řízení nebo provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů, které mu bezprostředně předcházejí. Činnosti s tím spojené zabezpečují zejména síly a prostředky PČR,
 - b) řídí provedení záchranných a likvidačních prací na místě nálezu takovým způsobem, aby byly co nejvíce zachovány věcné důkazy a stopy sloužící pro potřeby trestního řízení,
 - c) po vyvedení osob, provedení opatření k ochraně životů, zdraví a životního prostředí, je-li je nezbytné přijmout, a uzavření místa nálezu podezřelého předmětu (nebezpečné zóny), velitel zásahu v této zóně činnost přeruší a postupuje podle pokynů toho, kdo řídí činnost na místě přítomných orgánů činných v trestním řízení,
 - d) pro odebrání vzorku podezřelého předmětu nebo pro jeho bezpečné uložení, je-li to na místě nezbytné, stanoví takový postup, aby byly zachovány stopy sloužící pro potřeby trestního řízení, přičemž platí, že prioritou zůstává zabezpečení opatření na ochranu života, zdraví a životního prostředí,
 - e) po dohodě s tím, kdo řídí činnost na místě přítomných orgánů činných v trestním řízení, nařídí odvoz nálezu, příp. odebraného vzorku do specializovaného zařízení k identifikaci B-agens nebo toxinů.

- F. Velitel zásahu řídí a koordinuje síly a prostředky PČR, které se podílí na vlastním zásahu (např. uzávěra prostoru vnější zóny, regulace dopravy) prostřednictvím velitele sil a prostředků PČR. Pokud je nutné, aby příslušníci PČR prováděli činnosti v nebezpečné zóně nebo zabezpečovali opatření, při kterých mohou být kontaminováni (např. vyvedení osob, evidence vyvedených nebo dezinfikovaných osob, provádění opatření bezpečnostního charakteru při společném zásahu), mohou vykonávat tyto činnosti jen se svolením velitele zásahu a pokud jsou způsobilí (mají odbornou a zdravotní způsobilost, jsou proškoleni a schopni pracovat v daných ochranných prostředcích) k používání ochranných prostředků odpovídajících typu zásahu (ochranný protichemický přetlakový oděv, izolační dýchací přístroj aj.) v případě, že jsou vybaveni ochrannými prostředky odpovídajících typu zásahu. Příslušníci PČR provádějí činnosti v nebezpečné zóně zejména v součinnosti se silami a prostředky HZS ČR, pokud tím nejsou dotčena příslušná ustanovení právních předpisů⁽²⁸⁾ Příslušníci PČR jsou povinni dodržovat režimová opatření nařízené velitelem zásahu (např. použití určených ochranných prostředků, podstoupení dezinfekce).
- G. Na příkaz velitele zásahu a za dodržení velitelem zásahu stanovených podmínek pro ochranu zasahujících sil se mimo nebezpečnou zónu zřídí stanoviště pro evidenci osob, ve kterém budou potencionálně kontaminované osoby opouštějící nebezpečnou zónu jednotlivě zaevidovány. Evidenci provedou příslušníci PČR, kteří mají pravomoc požadovat prokázání totožnosti⁽²⁹⁾, ve spolupráci s příslušníky HZS ČR, kteří jsou oprávněni vyzvat osobu, která se nepodřídí stanoveným omezením, aby prokázala svoji totožnost⁽³⁰⁾, a dále ve spolupráci s OOVZ (návaznost na rozhodnutí OOVZ, viz bod H.). Požadované údaje ze strany evidovaných osob jsou následující: jméno a příjmení, rok narození, údaje o místu trvalého pobytu, příp. místu, kde se osoba zdržuje, kontaktní telefon. Při evidenci je potřeba evidované osoby poučit o tom, aby případně nově vzniklé zdravotní potíže bezodkladně ohlásili svému ošetřujícímu lékaři a současně na tel. linku 150, kde uvedou, že byly na místě nálezu. v rámci evidence osob vyplní příslušníci PČR do tiskopisu také prvotní evidenční označení osoby, bylo-li evidované osobě předěleno. Prvotní evidenční

označení osoby (např. číslice uvedená na zápěstním kroužku či jiné předem smluvené označení) je příslušníky HZS ČR zpravidla přiřazeno potencionálně kontaminovaným osobám před vyvedením z nebezpečné zóny. PČR na základě vyplněných tiskopisů vyhotoví celkový seznam evidovaných osob obsahující výše uvedené zvýrazněné údaje. Jeden výtisk následně předá veliteli zásahu. Při evidenci se jednotlivým osobám předávají informační letáky s nezbytnými pokyny, doporučeními a informacemi. Informační letáky jsou na stanoviště pro evidenci osob zpravidla dodány HZS kraje.

- H. Velitel zásahu spolupracuje s OOVZ. Územně příslušný OOVZ rozhodne o druhu a způsobu provedení protiepidemických opatření v ohnisku nákazy (v prostoru nebezpečné zóny a u potencionálně kontaminovaných osob). Potencionálně kontaminovaná osoba obdrží od OOVZ rozhodnutí o určených protiepidemických opatřeních. Vyžaduje-li to naléhavost situace, může OOVZ potencionálně kontaminované osobě rozhodnutí oznámit ústním vyhlášením. Den ústního vyhlášení rozhodnutí je dnem oznámení rozhodnutí. Vyhlášené rozhodnutí uvede OOVZ do zápisu; neprodleně však potencionálně kontaminované osobě doručí jeho písemné vyhotovení.⁽³¹⁾
- I. Odběr vzorků z místa nálezu podezřelého předmětu zpravidla provádí OOVZ. Síly a prostředky HZS ČR umožní zajištění pobytu OOVZ (pokud je způsobilý – má odbornou a zdravotní způsobilost, je proškolen a schopen pracovat v daných ochranných prostředcích) v nebezpečné zóně při odběru vzorků. Samotný nález podezřelého předmětu zpravidla zajistí jednotka PO. Označení každého nálezu podezřelého předmětu, příp. vzorků je nutné jednotně a jednotlivě zabezpečit tzv. Označením nálezu – průvodkou (dále jen „průvodka“). Označený podezřelý předmět, příp. vzorky z jednoho místa nálezu, se předá k provedení dalších opatření do určené specializované laboratoře. Pokud nebude oznámeno jinak, je určena laboratoř SÚJCHBO v Příbrami – Kamenné.

3.7.6 Doporučený stupeň poplachu IZS

- A. V závislosti na rozsahu a druhu mimořádné události a také na úrovni koordinace složek při společném zásahu místně příslušné OPIS IZS vyhlásí odpovídající stupeň poplachu IZS.⁽³²⁾ Doporučuje se vyhlásit 1. stupeň poplachu, eventuálně 2. stupeň poplachu. Velitel zásahu může změnit původní stupeň poplachu.
- B. Některé síly a prostředky využitelné pro řešení tohoto typu mimořádné události jsou k dispozici jen prostřednictvím mezikrajských dohod nebo Ústředního poplachového plánu IZS.

3.7.7 Časové vymezení společného zásahu řešeného podle této typové činnosti

- A. Za začátek společného zásahu složek IZS se považuje okamžik, kdy došlo na základě převzetí oznámení o mimořádné události k aktivaci alespoň dvou složek IZS.
- B. Ukončit společný zásah podle této typové činnosti je možné na základě rozhodnutí velitele zásahu a za podmínky, že došlo k:
 - a) odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik hrozících od B-agens nebo toxinů ve vztahu k ohrožení života, zdraví nebo životního prostředí, případně k zabezpečení protiepidemických opatření k zamezení šíření infekčních nemocí, nebo
 - b) vyloučením přítomnosti B-agens nebo toxinů v nalezeném předmětu, nebo
 - c) v případě, že se jednalo o planý poplach.
- C. Velitel zásahu následně na místě ponechá pouze ty síly a prostředky IZS, které jsou nezbytné k uzavření místa zásahu a k dokončení činností souvisejících s odstraněním následků způsobených mimořádnou událostí nebo k zabezpečení součinnosti s orgány činnými v trestním řízení.
- D. Zbývající práce a další protiepidemická opatření k zamezení šíření infekčních nemocí bude zajišťovat územně příslušný OOVZ. Pokud si provedení těchto prací a opatření vyžádá účast složek IZS, pak se jejich činnost řídí příslušnými právními

předpisy, zejména zákonem o IZS. Činnost složek bude řídit velitel zásahu složek IZS podle zákona o IZS.

3.7.8 Síly a prostředky složek IZS

A. PČR

- a) příslušníci a technika služby pořádkové policie,
- b) příslušníci a technika služby dopravní policie,
- c) příslušníci a technika služby kriminální policie a vyšetřování, zejména specialista na problematiku chemického, biologického, radiologického nebo jaderného materiálu (dále jen „specialista na problematiku CBRN“) ze Služby kriminální policie a vyšetřování,
- d) příslušníci a technika útvarů policie s působností na celém území České republiky nebo organizačních článků Policejního prezidia ČR, zejména specialista na problematiku CBRN,
- e) v případě blízkosti státní hranice nebo na mezinárodních letištích příslušníci cizinecké a pohraniční policie.

B. Jednotky PO

- a) síly a prostředky jednotek PO dle plošného pokrytí kraje jednotkami PO,⁽³³⁾
- b) dále dle potřeby.

C. ZZS

- a) výjezdové skupiny s vozidly (sanitky) RLP nebo RZP s odpovídajícími osobními ochrannými pomůckami a izolačními ochrannými prostředky územně příslušných ZZS upravenými pro převoz potencionálně kontaminovaných osob,
- b) prostředky pro zdravotní zabezpečení dezinfikovaných osob,
- c) předurčená zdravotnická zařízení.

D. OOVZ, krajská hygienická stanice

- a) hygienici územně příslušného OOVZ,
- b) odborný pracovník v oboru epidemiologie OOVZ,
- c) Státní zdravotní ústav Praha, zdravotní ústavy,
- d) národní referenční laboratoře.

E. SÚJCHBO

- a) mobilní laboratoř s odběrovými soupravami a personálem laboratoře,
- b) stacionární laboratoř a personál laboratoře.

F. Armáda ČR

- a) speciální mobilní biologický tým,
- b) stacionární mikrobiologická laboratoř,
- c) hospitalizační a izolační báze.

G. Podle potřeby další složky IZS v souladu s poplachovým plánem IZS.

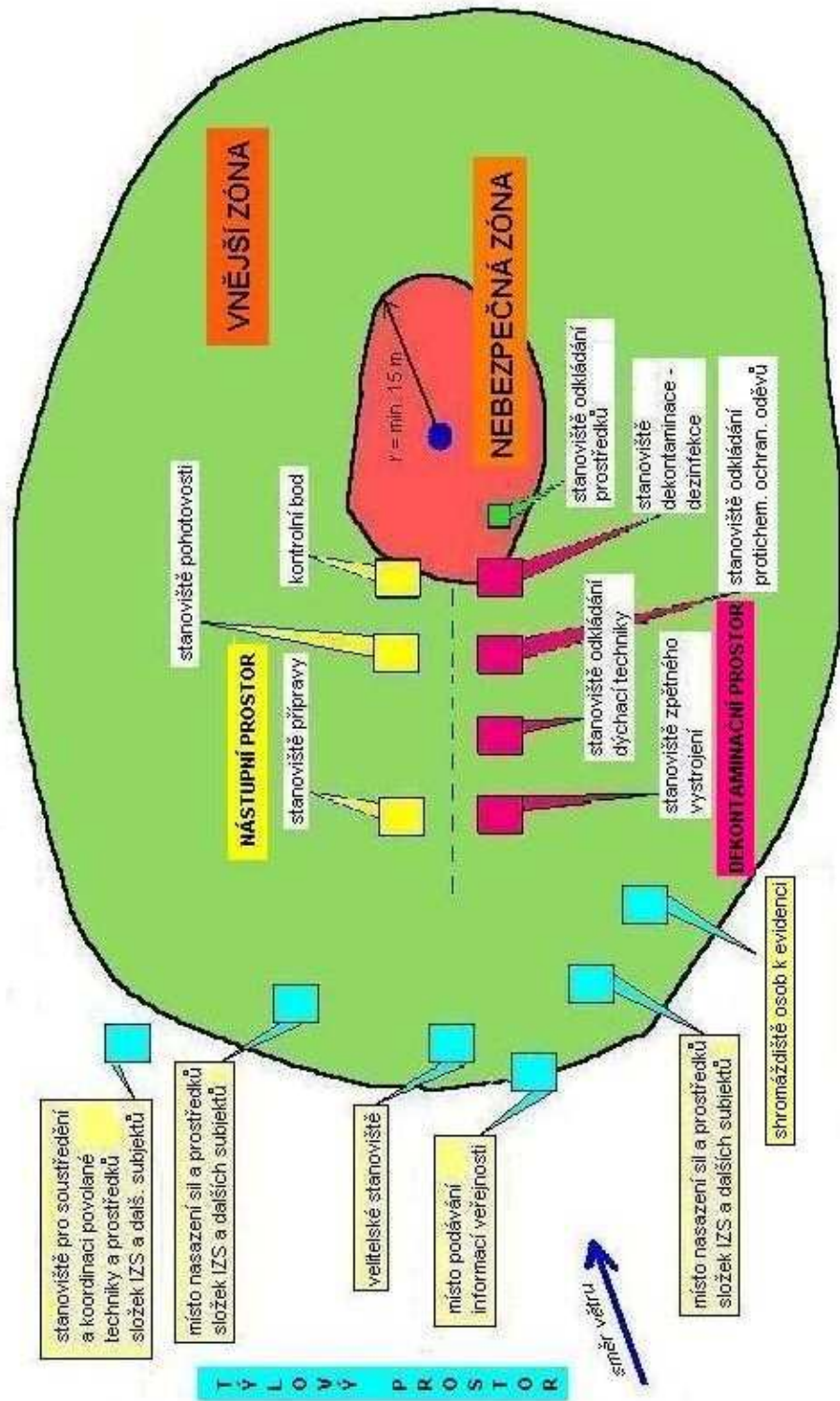
Síly a prostředky PČR, popřípadě Armády ČR (Vojenská policie), nadále po ukončení zásahu složek IZS, podle rozhodnutí kompetentních orgánů, zajišťují samostatně plnou uzávěru na hranicích vnější zóny.

3.7.9 Komunikace s veřejností a sdělovacími prostředky

- A. Za informování sdělovacích prostředků o záchranných a likvidačních pracích v místě mimořádné události zodpovídá velitel zásahu. Za tímto účelem stanoví místo pro informování sdělovacích prostředků a místo pro informování o potenciálně kontaminovaných osobách.
- B. Odborné informace podávají ve své působnosti příslušné osoby určené velitelem zásahu na stanoveném místě. Tisková pracoviště a mluvčí jednotlivých složek IZS a dotčených orgánů čerpají informace z místa mimořádné události s cílem sjednotit skutečné informace vůči všem veřejným a jiným sdělovacím prostředkům.

- C. Fotodokumentace a natáčení filmových záběrů z místa mimořádné události je prováděna se souhlasem velitele zásahu po dohodě s na místě přítomným zástupcem orgánu činného v trestním řízení, který provedení těchto úkonů řídí.
- D. Rozsah informací a údajů poskytnutých z místa zásahu dle písmene A, B, C s výjimkou podání tísňových informací obyvatelstvu, schvaluje na místě přítomný zástupce toho orgánu činného v trestním řízení, který provedení úkonů v přípravném řízení nebo provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů, které mu bezprostředně předcházejí, řídí (v tomto případě se jedná o úkony v trestním řízení a velitel zásahu má povinnost se podrobit opatřením, které stanovuje na místě přítomný orgán činný v trestním řízení. Ten nemá povinnost informovat velitele zásahu - v případě kdy se nejedná o informace, které jsou potřebné pro řízení zásahu, ale jde o informace pro sdělovací prostředky). Opačný postup, ale na místě není po vzájemné domluvě vyloučený. Velitel zásahu nebo osoba jím pověřená v tomto případě obsah a rozsah informací konzultují s tímto orgánem.

Obrázek 8 – Členění místa společného zásahu IZS

4 CÍL PRÁCE A HYPOTÉZA

Cílem této práce bylo shrnout popis činnosti složek IZS při mimořádné události (podezření na použití B-agens nebo toxinů), posouzení návaznosti a funkčnosti systému při současném stavu připravenosti a dále zpřehlednění možných typů ohrožení biologickými agens a toxiny.

Moje hypotéza navazuje přímo na cíl práce. Proto jsem si stanovila tuto hypotézu (IZS je plně připraven na tuto krizovou situaci) s důrazem na zjištění toho, zda je IZS připraven čelit riziku teroristického útoku za použití biologických agens a toxinů.

5 METODIKA

Nejprve jsem se zabývala studiem odborné literatury k dané tématice. Poté jsem se zaměřila na shromažďování informací.

Původní metodikou mělo být shrnutí provozních podkladových materiálů a jejich vyhodnocení. Na základě interního sekundárního šetření, které jsem prováděla u pracovníků krizového řízení základních složek IZS jsem zjistila, že teoretické provozní podklady, dle kterých se mají složky IZS při součinnosti složek řídit, jsou na velmi dobré úrovni. Při součinnosti složek se mají tyto složky řídit zejména katalogem typových činností IZS – v tomto případě typovou činností složek IZS při společném zásahu STČ 05/IZS ze dne 12.12.2006 - vydaným Ministerstvem vnitra Generálním ředitelem Hasičského záchranného sboru. V tomto dokumentu jsou uvedeny činnosti, které vykonávají jednotlivé složky IZS, dále je uveden velitel zásahu, obecný nástin činnosti složek IZS v případě události nálezů podezřelého předmětu a dalších souvisejících činností jdoucích mimo rámec STČ – 05/IZS, členění místa zásahu, dezinfekce od B-agens nebo toxinů apod.. Je nutné podotknout, že katalog typových činností při společném zásahu v tomto případě není běžně dostupný (na internetových stránkách Ministerstva vnitra ČR je sice na tento katalog typových činností při společném zásahu odkaz, nicméně dotazující musí znát přístupové heslo). Bylo zjištěno, že i když tyto dokumenty jsou na patřičné teoretické úrovni, narážíme u nich na problém, který se týká jejich převodu do praxe. To znamená toho, že jednotliví

příslušníci IZS, kteří budou při případném zásahu první na místě, nemají dostatečné informace o tom, jak se mají zachovat, co dělat apod.

Vzhledem k tomu, že moje hypotéza se týká připravenosti složek IZS na mimořádnou událost, rozhodla jsem se k získání informací a potvrzení mé hypotézy o tom, zda jsou příslušníci IZS připraveni na případnou mimořádnou událost týkající se možného teroristického útoku za použití biologických agens a toxinů využít dotazníkové šetření. Zvolila jsem formu písemného dotazníku, kdy dotazovaný obdržel dotazník a sám jej vyplnil (Byli osloveni pouze respondenti z výkonných složek IZS). Dotazník, který je zaměřen na základní otázky, které by měl příslušník IZS při zásahu běžně znát je uveden v příloze č. 1.

Při tvorbě dotazníku jsem vycházela z odborné literatury a dotazník jsem rozdělila na dvě části:

- první část se týkala odborných otázek z oblasti IZS a B-agens,
- druhá část obsahovala identifikační otázky pro statistické zpracování.

Snažila jsem se, aby dotazník grafickou úpravou (oboustranný formát A4) působil dobrým dojmem a aby otázky byly formulovány jednoznačně a srozumitelně.

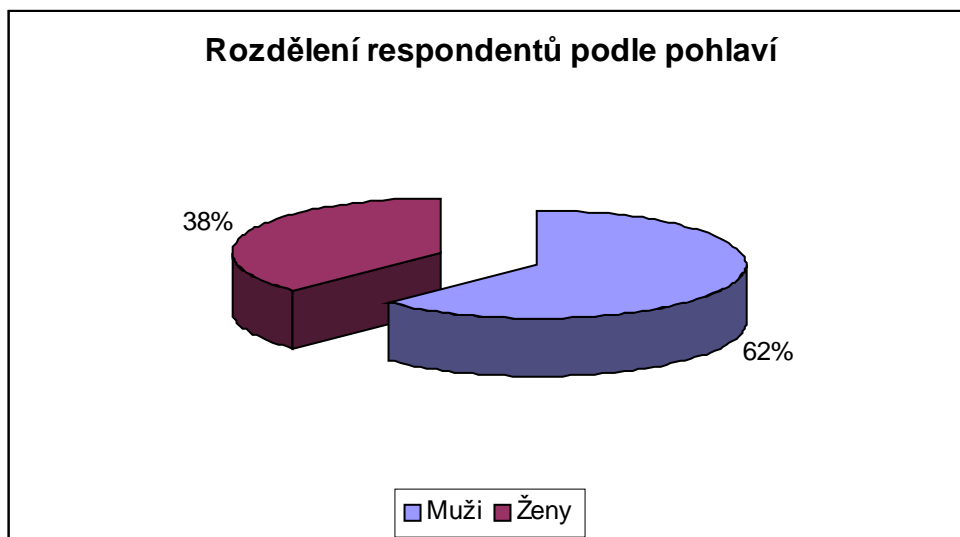
Data získaná z dotazníků byla zpracována porovnáním souvislostí mezi sebou a zároveň zhodnocena do grafů a tabulek pro lepší přehlednost za použití programu MS EXCEL a doplněna textovým závěrem v programu MS WORD.

Mezi mé zdroje dat patřily:

- 1) sekundární informace
 - a) interní, které jsem získala ze složek IZS
 - b) externí, které představují odborně zaměřené články
- 2) primární informace získané z odpovědí respondentů při dotazníkovém šetření

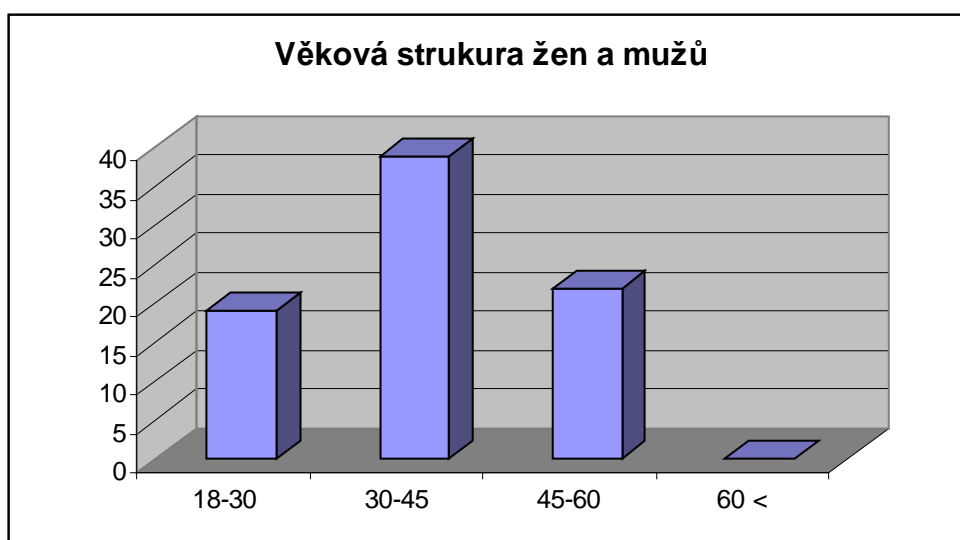
6 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Dotazníky byly předány 100 respondentům z řad složek IZS tak, aby byly rovnoměrně zastoupeny složky IZS v získaném souboru dotazníků. Bohužel ze sta rozdaných dotazníků se mi vrátilo pouze osmdesát vyplněných dotazníků, to znamená, že zkoumaný soubor čítá osmdesát řádně vyplněných dotazníků.

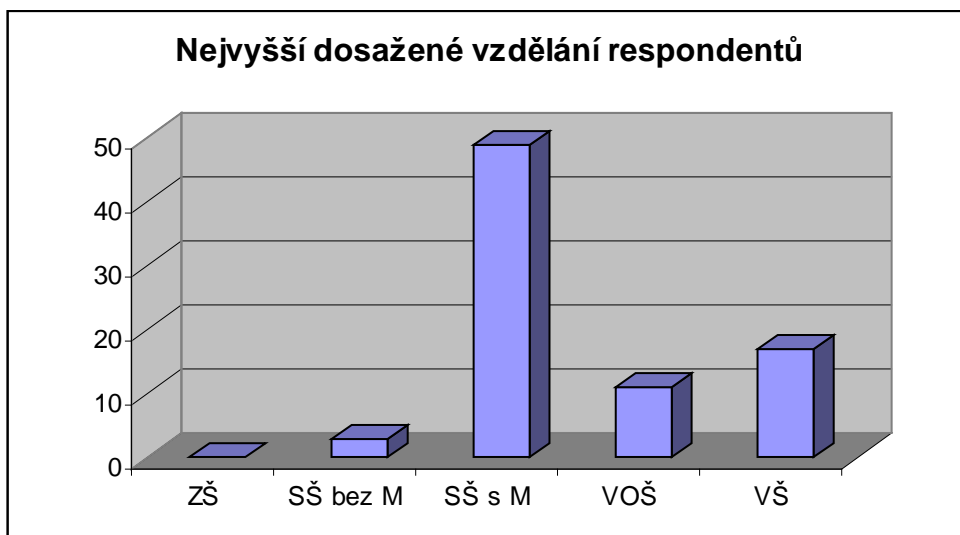
Graf 2 – Rozdělení respondentů podle pohlaví

Ve složkách IZS pracuje více mužů než žen, což je patrné i z tohoto grafu.

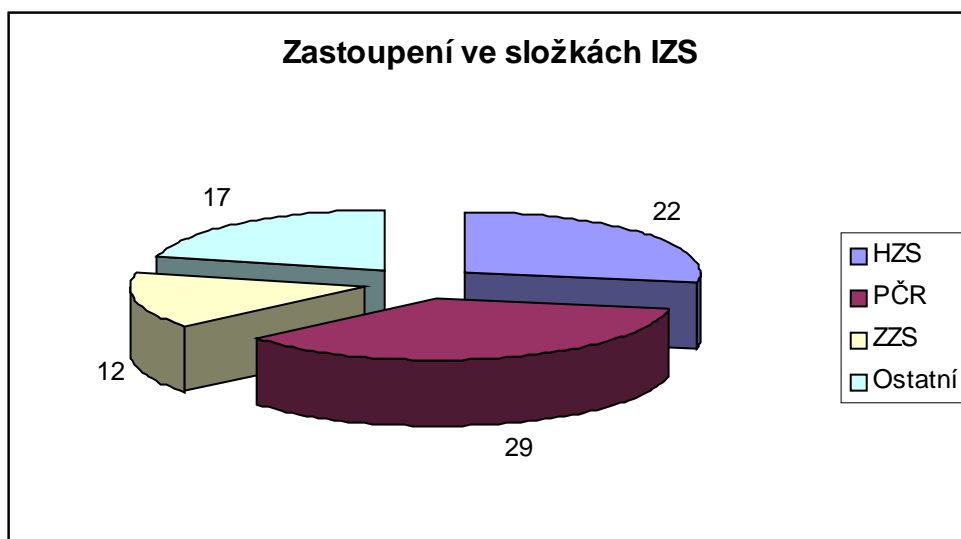
Graf 3 – Věková struktura žen a mužů

Nejvíce je zastoupena skupina produktivního věku, a to 30-45 let, téměř 49%, což také odpovídá reálné situaci.

Graf 4 – Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Ve zkoumaném souboru má 61% respondentů středoškolské vzdělání s maturitou. Toto také odpovídá současnému stavu ve složkách integrovaného záchranného systému.

Graf 5 – zastoupení respondentů ve složkách IZS

Díky ztrátě 20 dotazníků nemohlo být dodrženo rovnoměrné rozložení respondentů podle složek IZS, a proto převažují respondenti z řad Policie ČR (36%).

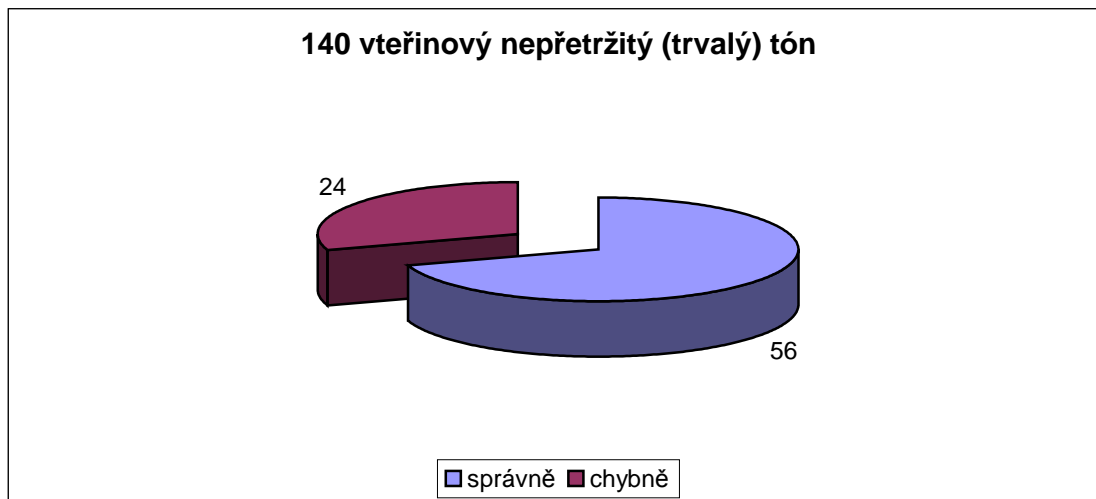
Otázka č. 1 – Jaký typ teroristického útoku považujete za nejrizikovější? Přiřaďte nabízeným možnostem čísla od 1 do 6. 1-nejvyšší riziko, 6-nejnižší riziko

Tabulka 2 - Četnosti rizik

DRUH ÚTOKU	NEJVYŠŠÍ RIZIKO	NEJNIŽŠÍ RIZIKO
Sebevražedný útok	6	27
Biologická zbraň	13	2
Špinavá bomba	7	3
Chemická zbraň	9	2
Jaderná zbraň	41	4
Zneužití informačních systémů	4	42

Z této informační otázky vyplývá, že podle tabulky četností respondenti považují za nejvíce rizikové jaderné zbraně (51%). Na druhé místo za jaderné zbraně dotazovaní umístili útok biologickou zbraní (16,5%). Za nejméně rizikové považují respondenti zneužití informačních systémů (52,5%). Zároveň téměř 34% respondentů považuje za nejméně rizikový sebevražedný útok, neboť, jak se domnívám, toto riziko se v naší zemi v reálu zatím nevyskytuje.

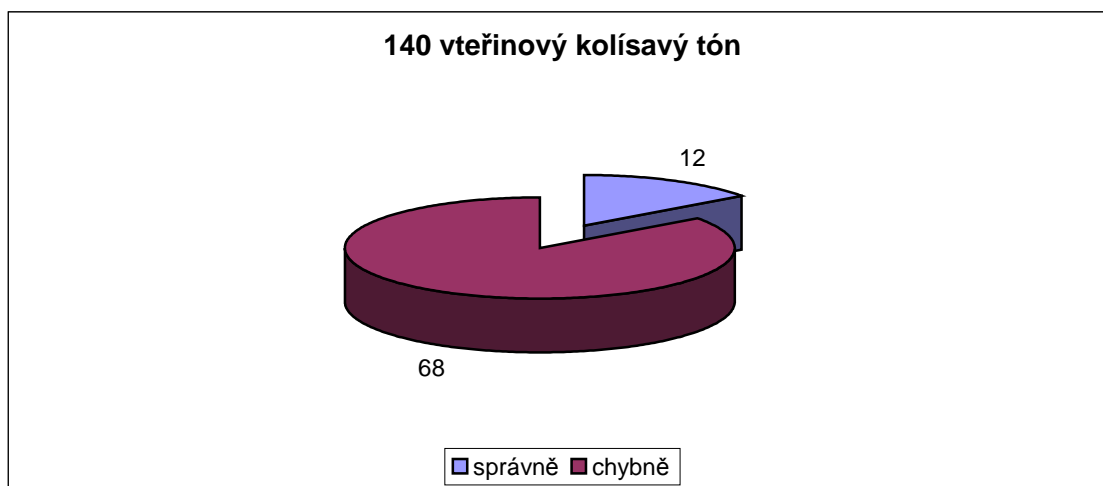
Otázka č. 2 – Co znamenají tyto signály sirén a jak se zachováte, zaškrtněte správnou možnost.

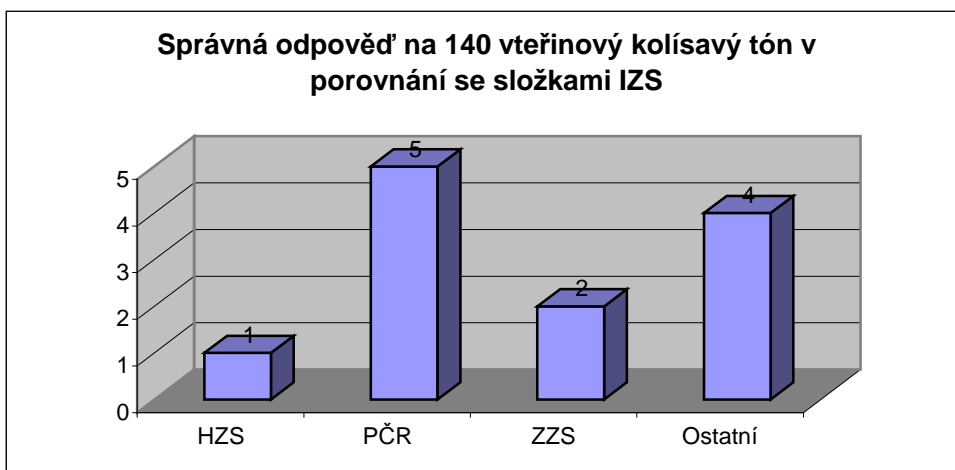
Graf 6 – 140 vteřinový trvalý tón sirén

Tato část znalostní otázky na 140 vteřinový trvalý tón byla zodpovězena ze 70% správně, zřejmě proto, že tento signál sirény je velmi dobře zapsán v povědomí široké veřejnosti.

Zbylé dvě části znalostní otázky se zaměřily na další dva signály sirén, které již nejsou tak známy, a to se projevilo ve výsledku odpovědí respondentů.

Graf 7 – 140 vteřinový kolísavý tón sirén

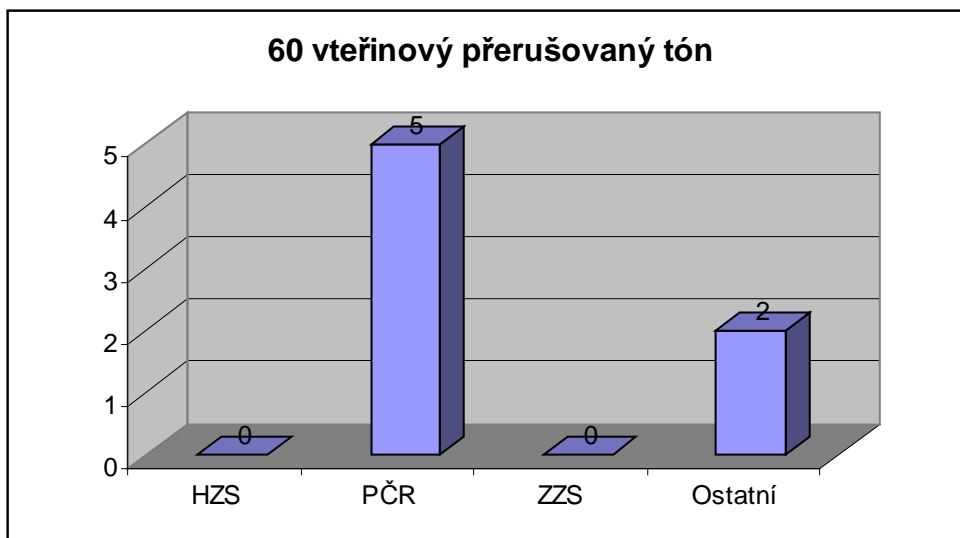

Graf 8 - Správná odpověď na 140 vteřinový kolísavý tón v porovnání se složkami IZS

140 vteřinový kolísavý tón určilo správně pouze 15% dotázaných.

Graf 9 – 60 vteřinový přerušovaný tón

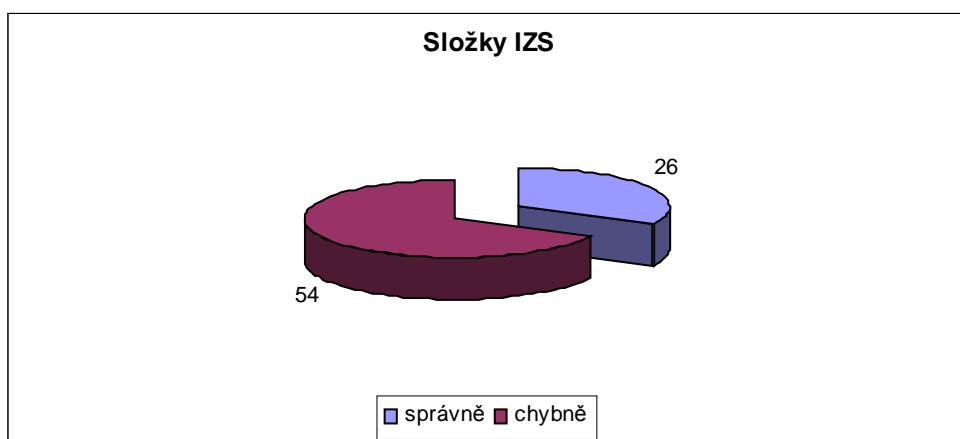

Graf 10 – správná odpověď na 60 vteřinový přerušovaný tón a její rozdělení ve složkách IZS.

60 vteřinový přerušovaný tón správně rozpoznalo pouze necelých 9% respondentů.

Z těchto získaných odpovědí vyplývá, že běžně využívané signály při zkouškách jsou mnohem známější u veřejnosti než specifické signály, které oznamují nebezpečí a nejsou podrobovány veřejným zkouškám.

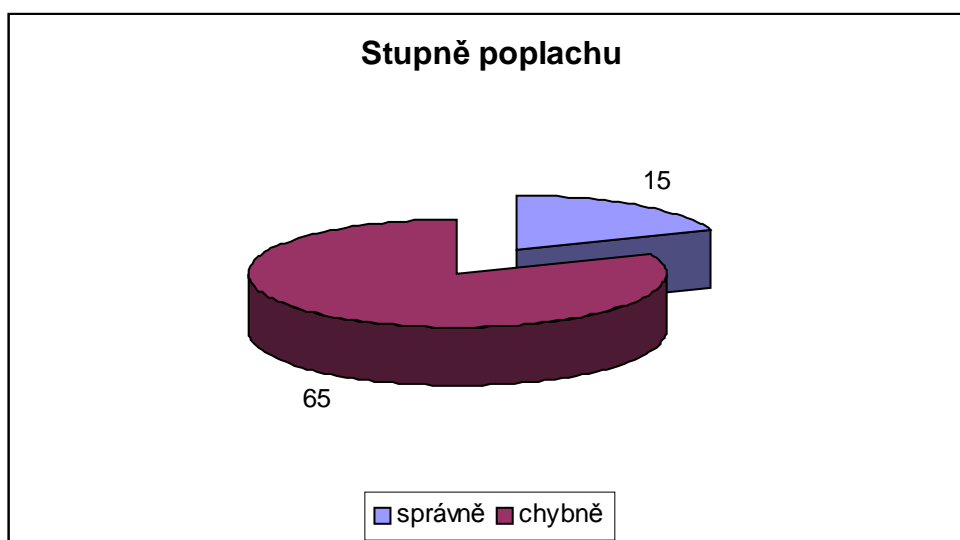
Otázka č. 3 – Jaké složky řadíme do integrovaného záchranného systému + zaškrtněte z výběru ty, které považujete za základní

Graf 11 – Složky IZS

32,5% dotázaných zodpovědělo správně jaké složky řadíme do IZS, ale někteří z nich opominuli zaškrtnout ty, které považují za základní a z tohoto důvodu nebylo možné druhou část otázky průkazně vyhodnotit.

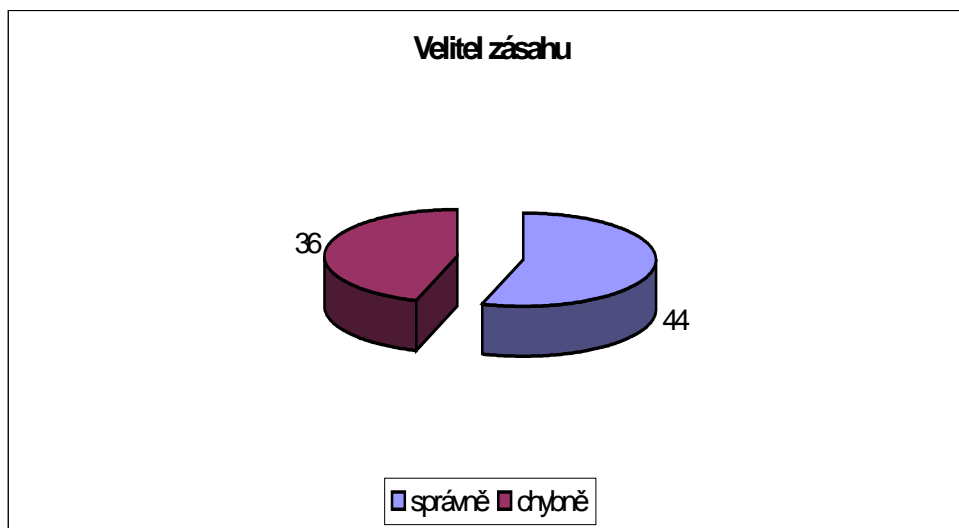
Otázka č. 4 – Vyberte stupně poplachu, které se vyhláší v rámci integrovaného záchranného systému

Graf 12 – odpovědi respondentů na stupně poplachu, které se vyhláší v rámci IZS

Necelých 19% respondentů odpovědělo správně, přičemž by se dalo očekávat, že nejlépe odpoví skupina respondentů Hasičského záchranného sboru, což se, ale nepotvrdilo.

Otázka č. 5 – Kdo řídí zásah v integrovaném záchranném systému při součinnosti složek?

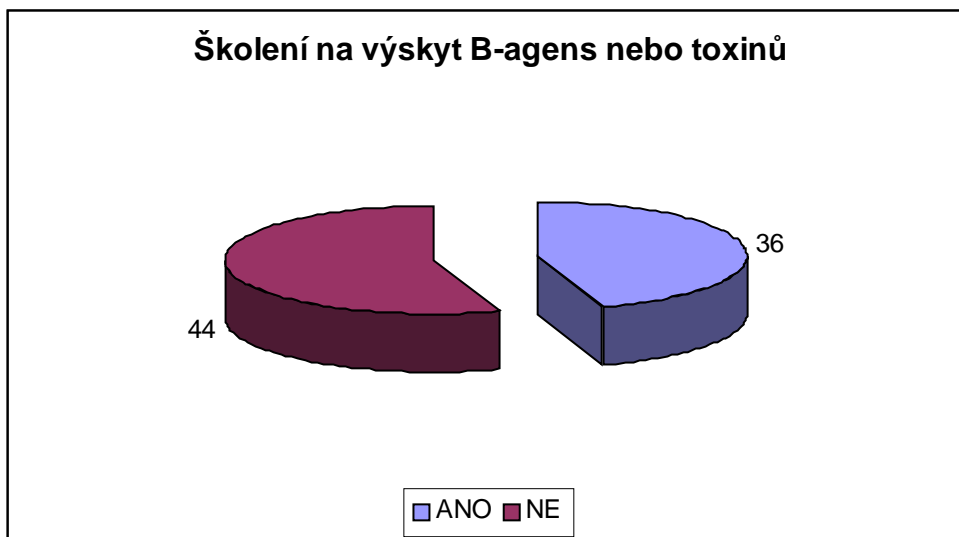
Graf 13 – Velitel zásahu

Při součinnosti složek u zásahu v integrovaném záchranném systému správnou odpověď uvedlo 55% dotázaných, toto opět odpovídá tomu, že složky IZS jsou poměrně často školeni v této oblasti.

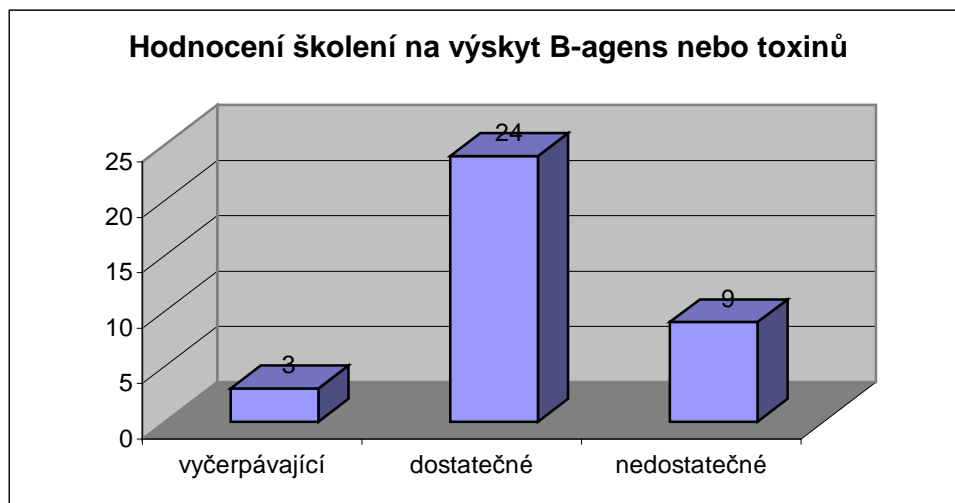
Otázka č. 6 – Zúčastnil(a) jste se již nějakého taktického či velitelsko-štabního cvičení?

Pouze pět respondentů odpovědělo kladně, a to, že se zúčastnilo taktického či velitelsko-štabního cvičení. Těchto 5 dotázaných toto cvičení hodnotilo stupni 2 a 3.

Otázka č. 7 – Je ve vaší složce prováděno školení ohledně zásahu při podezření na výskyt B-agens nebo toxinů?

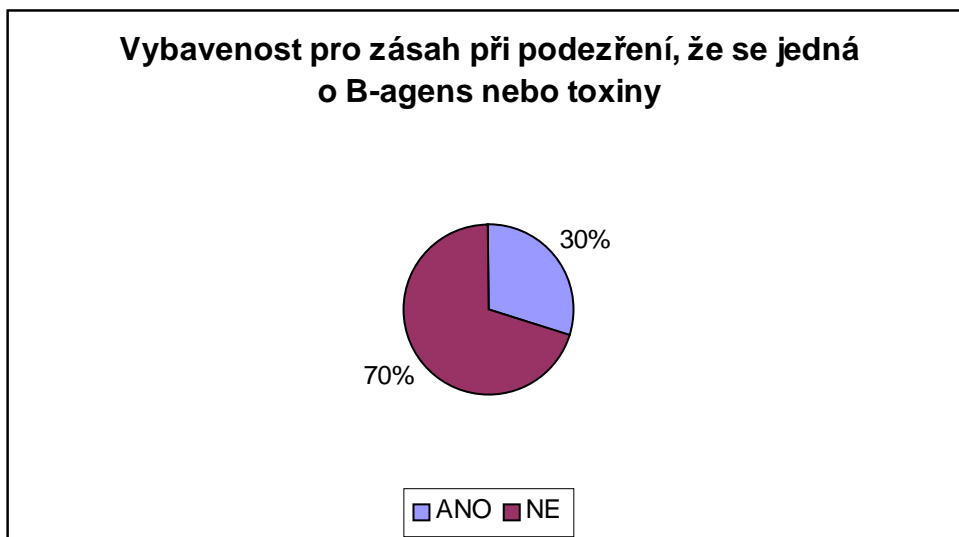
Graf 14 – Školení na výskyt B-agens nebo toxinů

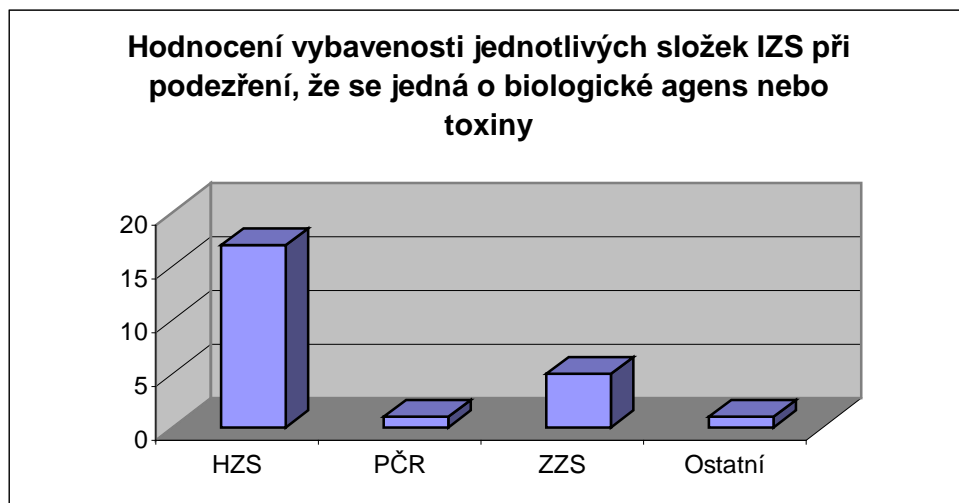
Graf 15 – Hodnocení školení na výskyt B-agens nebo toxinů

45% dotázaných bylo školeno ohledně zásahu při podezření na výskyt B-agens nebo toxinů, z jejich hodnocení tohoto školení vyplývá, že takto prováděná školení jsou vesměs dostatečná. Devět respondentů považuje toto školení za nedostatečné.

Otázka č. 8 – Je vaše složka dostatečně vybavena pro zásah při podezření, že se jedná o biologické agens a toxiny?

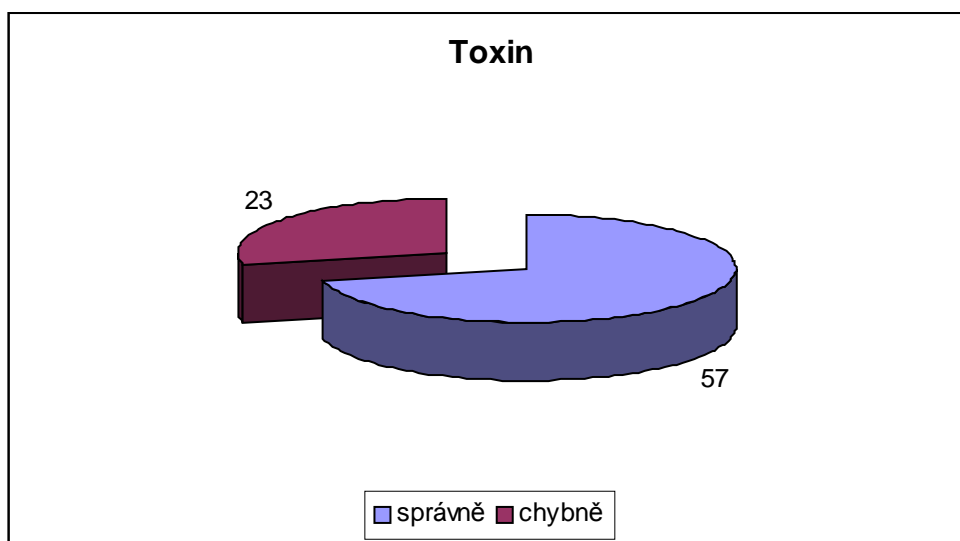
Graf 16 – Vybavenost pro zásah při podezření, že se jedná o B-agens nebo toxiny

Graf 17 – Hodnocení vybavenosti jednotlivých složek IZS

30% respondentů se domnívá, že je jejich složka dostatečně vybavena pro případný zásah, přičemž převážná většina patří k Hasičskému záchrannému sboru.

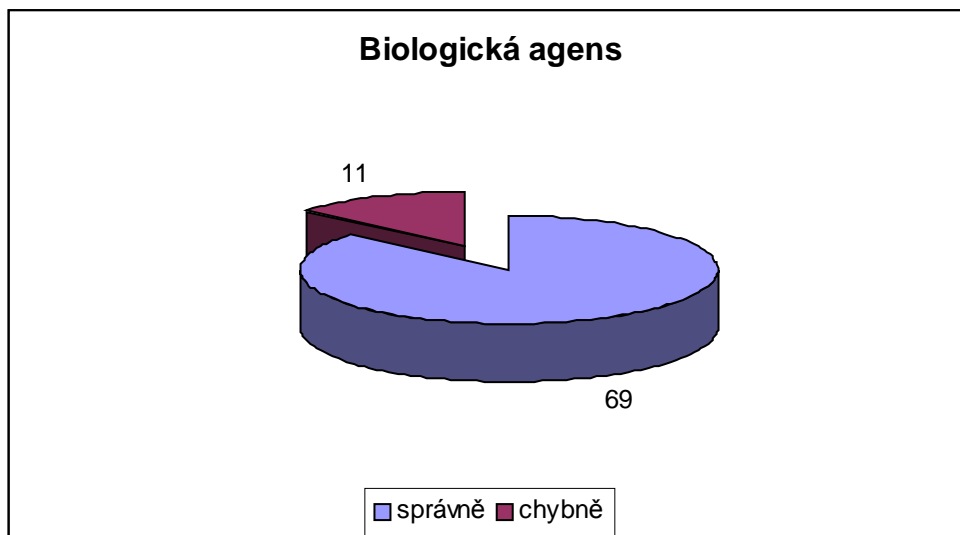
Otázka č. 9 – Toxin

Graf 18 – Co je to toxin

Na tuto otázku odpovědělo správně 71% respondentů.

Otázka č. 10 – Biologická agens

Graf 19 – Biologická agens

Pojem biologická agens zná správně 86% dotázaných.

V otázkách č. 9 a 10 sehrálo významnou roli to, že respondenti měli na výběr vhodné definice a zároveň jsou tyto pojmy veřejně známy.

Otázky číslo 2,3,4,5,9,10 v dotazníku byly stanoveny tak, aby bylo možno prokázat hypotézu, zda je správná či nikoliv. Na výše uvedené odpovědní otázky při počtu 80 dotázaných bylo možné 640 krát odpovědět správně. z tohoto počtu bylo odpověděno respondenty 286 krát správně. To je přibližně 45% správných odpovědí. Vzhledem k výše uvedenému je nutné konstatovat, že hypotéza se nepotvrdila.

7 DISKUZE

Spektrum odpovědí na otázku č. 1 dotazníku pravděpodobně odpovídá obecně rozšířenému názoru většiny naší populace s přihlédnutím k věku většiny respondentů. Vždyť nejpočetněji zastoupená věková skupina zažila dobu každoročních nácvičů použití prostředků improvizované civilní ochrany v případě jaderného a chemického útoku již od základní školy. V médiích jsou dále opět každoročně připomínány následky použití jaderných zbraní. Tato věková skupina má v živé paměti atmosféru po havárii v Černobylu. Je tedy jedině zákonité, že použití jaderné zbraně je vnímáno jako nejnebezpečnější možný útok. Koncepce otázky 1 a možných odpovědí, kdy respondenti známkovali rizika, umožňuje další statistické zpracování, které jsem v základním vyhodnocení nevedla. Názornější než průměrná známka zde je součet známek, které jednotlivé druhy útoku obdržely. Biologická zbraň je se součtem 213 na druhém místě přesně mezi jadernou zbraní s 179 a chemickou zbraní s 247 (nejnižší číslo znamenalo nejvyšší riziko). S přihlédnutím k výše popsanému zakořenění strachu z atomové bomby lze tedy konstatovat, že riziko biologického útoku si respondenti ve velké míře uvědomují.

U otázky č. 2 respondenti byli celkem uspokojivě schopni rozlišit pravidelnou akustickou zkoušku sirén, kterou zřejmě znají z běžného života. U ostatních signálů vezměme nyní v potaz to, že pokud by všichni respondenti zaškrtovali odpovědi bez čtení zcela náhodně, měli by u každé otázky šanci 1:9, že vsadí na správnou z dvojic písmen a,a; a,b; ... c,c. Tj. zhruba 11 %. Respondenti, kteří rozeznali akustickou zkoušku sirén, měli však díky vyčerpání této možnosti k dispozici nápovědu, a tak se

jejich šance zvětšila na téměř 17 %. Úspěšnost u otázky kolísavého 140 sekund dlouhého signálu je 32,5 % a u posledního uvedeného signálu pouhých 18,75 %. Tyto výsledky jsou sice vyšší než by předpokládala pravděpodobnost sázek, ne však výrazně; a vzhledem k malému počtu respondentů je bohužel možné, že i tento výsledek je náhodný. Každopádně ale musím konstatovat, že znalost signálů není mezi příslušníky IZS podstatně rozšířena, až na znalost zkoušky sirén.

U otázek č. 3 a 4 je znát, že ačkoliv zákon o IZS je v platnosti od roku 2000, tak u některých příslušníků IZS ještě není zcela zažitý a pro tyto příslušníky byly tyto otázky novými pojmy. Z toho je patrné, že někteří příslušníci IZS nemusí mít ještě zcela osvojený nový systém, ale fungují podle rezortních předpisů, kterými se příslušníci byli povinni řídit ohledně místa zásahu dříve než vešel v platnost zákon o IZS. Proto se domnívám, že v některých případech by při zásahu mohlo docházet k problémům v koordinaci příslušníků těchto složek.

V porovnání s výsledky odpovědí na otázky 3 a 4 se 55 % správných odpovědí ze čtyř možností u otázky č. 5 zdá fenomenální. Takový rozdíl v četnosti správných odpovědí má dvě možná vysvětlení:

- 1) tuto jednoznačnou informaci o tom, kdo je velitel zásahu, si je člověk schopen při školení zapamatovat na rozdíl od dlouhého výčtu složek IZS, a dalšího výčtu základních složek, případně od výčtu většiny zřejmě nic neříkajících označení stupně poplachu,
- 2) příslušníci IZS odpovídají na základě vlastní zkušenosti z praxe.

Výše uvedené ukazuje také na nedostatek cvičení pro mimořádné situace – viz výsledek otázky č. 6. Zejména bych podotkla na chybějící přechod do praxe, což úzce souvisí s absencí nácviků. Cvičení probíhá spíše formou ukázky pro pozorovatele z řad laické veřejnosti a tímto získává především podobu prezentace a nikoliv nácviku. Z tohoto „cvičení“ pak odchází příslušníci s nejasnostmi a toto cvičení pak neplní funkci prověření činnosti. Proto by bylo vhodné vytvořit praktické nácviky s postupným odstraňováním chyb přímo v akci (na místě).

U otázky č. 7 téměř polovina dotázaných odpověděla, že u jejich složky je prováděno školení na výskyt B-agens a více než polovina z respondentů, kteří tuto otázku zodpověděli kladně, je se školením spokojena. V našem případě to ale neznamená, že by se všichni spokojení respondenti cítili být zároveň dobře připraveni na výskyt biologických agens, jak ukazují odpovědi na otázku č. 8, kterou kladně zodpověděla necelá třetina respondentů. Zde je nutno upozornit na skutečnost, že za nevybavené se považují zejména policisté. Toto by mohlo sice souviset s celkově ne příliš dobrou náladou panující u této složky po posledních legislativních změnách služebního poměru, nebo s názorem, se kterým se setkávám především u nižších organizačních stupňů Policie ČR, že Policie není dobře vybavena ani pro plnění ostatních jejích úkolů než je boj s terorismem. Příčinou však může být i jak to, že policisté nemají zdaleka jasnou představu o své roli při zásahu v tomto případě, tak i holý fakt, že Policie ČR pro tuto možnost vybavena prostě opravdu není.

Pokud dále zhodnotíme odpovědi na otázky 9 a 10, kde je zhruba tříčtvrtěční úspěšnost, lze usuzovat na to, že většině respondentů se jistým způsobem dostalo nějakého vzdělání k tématu biologických zbraní. Důvěřujeme-li výsledku otázky č. 7, dále s přihlédnutím k výsledkům odpovědí na ostatní otázky, zdá se, že zdroje těchto znalostí byly spíše mimorezortní, nikoliv specializované školení v rámci IZS.

Mé dotazníkové šetření tedy ukázalo na některé závažné nedostatky v činnosti složek IZS a v připravenosti na výjimečné situace obecně. Příslušníci složek IZS jednak nejsou dostatečně vědomostně vybaveni nejen pro případ zneužití biologických agens a toxinů, ale necítí se patřičně vybaveni ani materiálně, což nemusí znamenat nutně nevybavenost, ale rozhodně to svědčí o nepřipravenosti. Je možné, že jsou složky jako instituce vybaveny, ale jejich příslušníci o tom nevědí a jsou tedy nepřipraveni, nebo tato výbava chybí. Sami příslušníci IZS přitom hodnotí riziko zneužití biologických zbraní jako vysoké, což je stejný závěr, k jakému dochází tato práce.

8 ZÁVĚR

Možnost teroristického útoku za použití biologických agens a toxinů je v dnešní době v České republice reálná. Přípravenost na toto bezpečnostní riziko ve složkách IZS by měla být na patřičné úrovni, neboť právě tyto složky budou první, které se s touto případnou mimořádnou událostí budou muset potýkat.

Základem připravenosti je vždy znalost protivníka, ať jím je kdokoliv nebo cokoliv. Je nutné mít přehled o jeho schopnostech, cílech, strategii, taktice a metodách. To platí zejména v oblasti ochrany před terorismem. Zajištění kvalitního školení s adekvátními informacemi a možnost jejich kvalifikovaného vyhodnocení je základním pilířem pro vypracování úspěšného plánu ochrany. Na základě těchto kvalitních informací si zpracovatel plánu může odpovědět na otázky podstatné pro jeho přípravu.

V žádném případě není možné podceňovat možnost použití biologických zbraní proti skupině obyvatel, a to bez vyhlášení války.

Prioritou složek IZS by měla být stálá připravenost na zásah při vzniku mimořádné situace s možným masovým postižením osob na zdraví. K tomu by měla přispívat i informovanost veřejnosti.

Veřejnost musí být lépe informována o možnostech ultrateroristických útoků a připravována na možnou reakci v případě těchto útoků. Nárůst v uvědomování by pravděpodobně významně přispěl ke snížení ztrát při použití těchto zbraní teroristy. Přípravu obyvatelstva je třeba zaměřit na otázky jaké reálné hrozby těchto teroristických útoků existují, jak identifikovat příznaky útoků s použitím biologických, ale i dalších zbraní hromadného ničení a jak se odpovídajícím způsobem chránit. Pro ochranu obyvatelstva je to dále řada dalších opatření, jako jsou dostatečné zásoby ochranných masek, vybavení prostředky pro dekontaminaci, připravený program pro hromadnou vakcinaci, širší a důkladnější plánování postupů při vzniku mimořádné situace, informace o pohotovostních úkrytech apod.

Přestože jsou zpracovány různé plány a činnosti, které má IZS vykonávat při mimořádné události, tak tyto nejsou prověřeny v praxi (pomineme-li běžnou rutinní

činnost), kde chybí zejména kvalitní školení a vhodný výcvik širšího okruhu pracovníků složek IZS na mimořádné události obecně, ať už z podceňování situace, finančních či jiných důvodů. Tito pracovníci zasahující na místě mimořádné události nejsou pak schopni podat adekvátní výkon, neboť v mnoha případech ani neví, co učinit, kdo jim velí apod.

Význam této práce spočívá v tom, že se pokouší popsat jednu z možných bezpečnostních hrozeb a z ní vyplývající činnost pro složky IZS a poukázat na nejzávažnější problémy ve spolupráci těchto složek.

Práce by mohla být využita pracovníky krizového řízení příslušných složek jako popud k užší spolupráci a případným společným cvičením, která v současnosti, bohužel, chybí.

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- 1 <http://www.trivis.info/view.php?cislocclanku=2005070801>, 12. února 2007
- 2 Bezpečnostní ochrana objektů státní správy před působením nových druhů bezpečnostních hrozeb a ohrožení, Ing. Jan Hrbek, Vysoká škola ekonomická Praha
- 3 Bezpečnostní ochrana objektů státní správy před působením nových druhů bezpečnostních hrozeb a ohrožení, Ing. Jan Hrbek, Vysoká škola ekonomická Praha
- 4 <http://www.globalpolitics.cz/clanek/terorismus-biologicke-zbrane.html>, 25. únor 2007
- 5 <http://www.globalpolitics.cz/clanek/terorismus-biologicke-zbrane.html>, 25. únor 2007
- 6 <http://www.globalpolitics.cz/clanek/terorismus-biologicke-zbrane.html>, 25. únor 2007
- 7 Biologický a chemický terorismus, doc. MUDr. Roman Prymula, CSc., Ph.D., Vydala Grada Publishing, spol. s r.o., Praha, 2002, 154 s., ISBN:80-247-0288-6
- 8 <http://www.globalpolitics.cz/clanek/terorismus-biologicke-zbrane.html>, 3. března 2007
- 9 <http://www.ordinace.cz/clanek/vite-co-je-antrax/>, 15. března 2007
- 10 <http://home.tiscali.cz:8080/tapta/antrax/mikroskop.htm>, 20. března 2007
- 11 <http://home.tiscali.cz:8080/tapta/antrax/kozni.htm>, 20. března 2007
- 12 <http://home.tiscali.cz:8080/tapta/antrax/plicni.htm>, 20. března 2007
- 13 <http://www.uszscb.cz/vnn.htm>, 30. března 2007
- 14 <http://www.zuova.cz/informace/nrlpab13.php>, 30. března 2007
- 15 http://www.biotox.cz/toxikon/bakterie/bakterie/clostridium_botulinum.htm, 30. března 2007
- 16 <http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/139589-mor>, 5. dubna 2007
- 17 <http://cs.wikipedia.org/wiki/Mor>, 5. dubna 2007
- 18 <http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/502272-prave-nestovice>, 5. dubna 2007
- 19 <http://www.uszscb.cz/vnn.htm>, 5. dubna 2007
- 20 <http://www.afrikaonline.cz/view.php?cislocclanku=2001042601>, 10. dubna 2007
- 21 http://www.mvcr.cz/hasici/faq/izs_hasici.html, 20. dubna 2007
- 22 zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému
- 23 § 19 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky
- 24 například zákon č. 133/1985 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 238/2000 Sb.

- 25 Zákon č. 281/2002 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní a o změně živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů.
- 26 STČ-05/IZS Typová činnost složek IZS při společném zásahu „Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů
- 27 § 8 odst. 1) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
- 28 § 6 odst. 2) písm. b) zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky, ve znění pozdějších předpisů, „příslušník není povinen provést zásah, jestliže není k jeho provedení odborně vyškolen ani vycvičen nebo vybaven odpovídajícími technickými prostředky, přičemž povaha zásahu takové odborné vyškolení, vycvičení nebo vybavení technickými prostředky vyžaduje.“
- 29 § 13 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- 30 § 4 odst. 1 zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.)
- 31 § 64 a § 67 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- 32 § 20-24 vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS, ve znění vyhlášky č. 429/2003 Sb.
- 33 příloha č. 1 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

10 KLÍČOVÁ SLOVA

Integrovaný záchranný systém, teroristický útok, bioterorismus, zbraně hromadného ničení, biologická zbraň, biologická agens, toxiny.

11 PŘÍLOHY

Vážený pane, vážená paní,

dotazník, který jste právě obdrželi, je součástí bakalářské práce na téma „Činnost složek integrovaného záchranného systému při podezření na možný teroristický útok za použití B-agens a toxinů.“

Chtěla bych Vás tímto požádat o vyplnění dotazníku. Dotazník je anonymní a výsledky poslouží účelům zpracování bakalářské práce.

Přečtěte si, prosím, pečlivě každou otázku a vyplňte podle svého skutečného postoje. Vybranou odpověď zaškrtněte křížkem.

Děkuji Vám za ochotu.

Soňa Maistrzynová
studentka ZSF JČU České Budějovice

DOTAZNÍK

1. Jaký typ teroristického útoku považujete za nejrizikovější? Přiřaďte nabízeným možnostem čísla od 1 do 6. 1 - nejvyšší riziko, 6 – nejnižší riziko

.....Sebevražedný útok Špinavá bomba Jaderná zbraň
.....Biologická zbraň Chemická zbraň Zneužití informačních systémů

2. Co znamenají tyto signály sirén a jak se zachováte, zaškrtněte správnou možnost.

140 vteřin nepřetržitý (trvalý) tón	a) akustická zkouška sirén, první středa v měsíci ve 12.00 b) požární poplach c) všeobecná výstraha
	a) neudělám nic, signálu si nevšímám b) neprodleně se ukryju, zavřu dveře a okna, pustím si televizi a rádio c) jdu, co nejrychleji domů, uzavřu přívody plynu, snažím se telefonovat a zjistit, co se děje
140 vteřin kolísavý tón	a) akustická zkouška sirén, první středa v měsíci ve 12.00 b) požární poplach c) všeobecná výstraha
	a) neudělám nic, signálu si nevšímám b) neprodleně se ukryju, zavřu dveře a okna, pustím si televizi a rádio c) jdu, co nejrychleji domů, uzavřu přívody plynu, snažím se telefonovat a zjistit, co se děje
60 vteřin přerušovaný tón	a) akustická zkouška sirén, první středa v měsíci ve 12.00 b) požární poplach c) všeobecná výstraha
	a) neudělám nic, signálu si nevšímám b) neprodleně se ukryju, zavřu dveře a okna, pustím si televizi a rádio c) jdu, co nejrychleji domů, uzavřu přívody plynu, snažím se telefonovat a zjistit, co se děje

3. Jaké složky řadíme do integrovaného záchranného systému + zaškrtněte z výběru ty, které považujete za základní

a) Hasičský záchranný sbor České republiky, zdravotnická záchranná služba, Policie České republiky, vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, jednotky požární ochrany zařazené do

plošného pokrytí, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím

b) Hasičský záchranný sbor České republiky, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí, zdravotnická záchranná služba, Policie České republiky, vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, městské úřady, obecní úřady

c) Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, zdravotnická záchranná služba, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím, městské úřady, obecní úřady.

4. Vyberte stupně poplachu, které se vyhlásují v rámci integrovaného záchranného systému

- a) I.,II.,III., zvláštní b) I.,II.,III., IV. c) I.,II.,III., IV., zvláštní

5. Kdo řídí zásah v integrovaném záchranném systému (IZS) při součinnosti složek

- a) velitel zásahu (příslušník Hasičského záchranného sboru-HZS)
b) velitel zásahu (ze složky IZS, která přijede na místo zásahu první)
c) velitel zásahu (starosta dotčené obce, popř. hejtman kraje)
d) velitel zásahu (společně ředitel krajské policie, ředitel krajské záchranné služby, ředitel HZS kraje)

6. Zúčastnil(a) jste se již nějakého taktického či velitelsko-štabního cvičení?

- ANO NE

.....ohodnoťte úroveň tohoto cvičení stupnicí od 1 do 5. 1=výborné, 5=nedostatečné

7. Je ve vaší složce prováděno školení ohledně zásahu při podezření na výskyt B-agens nebo toxinů?

- ANO NE

Toto školení, kterého se zúčastňujete je:

- vyčerpávající
 dostatečné
 nedostatečné

8. Je Vaše složka dostatečně vybavena pro zásah při podezření, že se jedná o biologické agens a toxiny?

- ANO NE

9. Co je to toxin

- a) chemická látka vykazující nepříznivé (toxické) účinky a produkovaná živými organismy
b) jakákoliv nebezpečná látka schopná usmrtit lidi, zvířata nebo rostliny
c) anorganická látka vytvořená činností člověka

10. Biologická agens

- a) choroboplodný mikroorganismus schopný vyvolat infekční onemocnění nebo otravu lidí, zvířat nebo rostlin
b) jakýkoliv mikroorganismus
c) soubor látek, které jsou svými vlastnostmi vysoce nebezpečné

Prosím, uveďte tyto následující údaje důležité pro statistické zpracování:

Pohlaví:

- Muž Žena

Věk

- 18-30 30-45 45-60 60 a výše

Nejvyšší dosažené vzdělání:

- Základní SŠ bez maturity SŠ s maturitou Vyšší odborné Vysokoškolské

Patříte ke složkám IZS:

- Hasičský záchranný sbor
 Zdravotnická záchranná služba
 Policie České republiky
 Ostatní složky:

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.